

کوردستانی بیرۆکا کورد قەینۆک

فەۋۇزارتىن و بەرھەفکىرىن
د. فاخر حەسەن گولى

فەھاندىن: مەلا عبدولەدمان خەندىكى

قەھینۆکا

دیروکا کورد و کوردستانی

مهلا عەبدولپەحمان مهلا عەبدولکەریمی بۆتیئن

جزیریئ خەندەکی (١٩٣٦-٢٠٢٠)

قەوژارتن و بەرهەفکرن

د. فاخر حەسەن گولى

سەنتەرى زاخو بۇ چەکۆلینین کوردى

شەھینتوکا
دیرۆکا کورد و
کوردستانى

د. فاخر حەسمەن گولى

فەمۇئارتن و بەرھەقكىرن
ئىيىكىن / ۲۰۲۲
عبدالله ديزاين
جەڭلەرخوين جەممىيل بەرك
وارھىل عبدالباقى

پەرتۇوک

چاپ

دېزاين
بەرك

ISBN

ڈمارا سپاردنى

978-9922-9169-6-5

D- / ۲۶۶۸ / ۲۱

Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەنتەرى زاخو بۇ چەکۆلینین کوردى

© مافن چاپى يىن پاراستىيە بۇ

سەنتەرى زاخو بۇ چەکۆلینین کوردى

zcks@uoz.edu.krd +964 750 471 0863

Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

فهينوکا

ديروکا كورد و كوردستانى

پیشەکی

هەر ھەلبەستقانەك د ھەلبەستقانەك خودى ھزروپير و شیوازەكى تايىبەتە، زانايىن ڪورد نە ب تى ب زانستىن شەريعەتىقە مژوپىل بۇون، بەلكو هندەك ژ ئەوان پىنگاچىن زىدەتر ھافىتىنە و د بىاڭى ھونەر و ئەددەب و ... ھەتكار كرينى. (مەلا عەبدولپەحمان) ئىكە ژ ئەوان زاناييان، كۆ نە ب تىن دەمىن خوه ب خواندىن ئىسلامىقە دەرباز كري، بەلكو د گەلەك بىاقاندا پىنگاڭ ھافىتىنە، بۇ نموونە وەك ۋەھاندىن ھەلبەستان، ئەو ژى ھەلبەستىن دىرۋەكا ڪورد و ڪوردىستانى، د ئەقىن پىشەكىيىدا ھەول ھاتىهدان ژياننامەيا ھەلبەستقانى ژ ھەمى ئالىيىن جىڭاڭى، ئايىنى و پەوشەنبىرىقە ل گەل گرنگەترين خالىن گۈرۈدى ب ئەقى بەرھەمېقە بەيىنە باسکەرن.

ژياننامەيا ھەلبەستقانى ژلاین جقاكىقە:

مەلا عەبدولپەحمان مەلا عەبولكەريم مەلا عەلىن بۇتىن جزىرىن خەندەكى، ناقدار ب (مەلا عەبدولپەحمان خەندەكى)، ل سالا (۱۹۳۵)ئى، ل گۈندى (فىلى) سەر ب دەقەرا (تۆرپابىدىن) ل وىلايەتا (مېرىدىن)ئى چاچىن خوه ل ئەقى دونىاين ۋەتكىرىنە، ناقدار ژلاین باب و دايىكى ژ بىنەماڭىن زانسىتى - ئايىنى دەيتە ھەزمارتن و ھەر دناف ئەواندا مەزن بۇويە. ھەلبەستقانى دوو جاران ژيانا ھەۋىپىن ئەقىنەن بىكەيىنە، ل گەل خانمان (خەدىجە مەلا موحەممەد دىرىشەوى و فەخرىە حاجى عەبدوللە)، خودايىن مەزن ھەشت كور (عەبدولحەكىيم، عەبولكەريم، عەبدوللە، عەبدولغەفور، مەسعود، چىائوللە، ئىدريس و موحەممەد ھشىار) و پىنج كج (پورەيا، ھەيىبە، حەليمە، فاطىمە و دىلبەر) ب ئەوان بەخشى. ناقدار ل رىككەفتى (۲۷/۱۰/۲۰۲۰)ئى، ژ ئەقى دىلەپەر مالئاڭايى ڪر.

قوناغیئن فەقیياتیا ھەلبەستقانی:

ھەلبەستقانی خواندنا خوه یا دەستپېیکىن وەك: خواندنا قورئانا پیرۆز، نوبهارا ئەمەممەدى خانى، مەولۇوەنامەيا پېغەمبەرى و ھندەك شەرىعەت و فەرمۇودىئن پېغەمبەرى (س) ل دەف بابى خوه (مەلا عەبدولكەرىمى) و دەيکا خوه (ماريا شىيخ سالىح شىيخ مىستەفا مەبابادى) فيرىوویە. ھېشتا د ژىئ يازىدە سالىيىدابۇو، بابى ئەھۋى د ژىئ سىيھ و پىنج سالىيىدا واتە ل دەستپېیکا ژيانا خوه مالئاڭايى ڪر. ھەممى ھېتىيم مانە د دەستتىن دايىكىدا، دەيکا دلوقان سۆزدا ھەر چەند ب ھەزارى و بەلەنگاز زى بىت ئەوان ژ خواندنا و زانستى بىن بەھر نەكەتن و ئەوان دانىتە بەر خواندىنى و ئەھو ڪارە ئەنجامدا. ل ۋىرى ئەھولى ھاتىهدان ب شىوهين گشتى ئاماژە ب گەشتىن (مەلا عەبدولرەھمان) ئى يىن زانستى بەيىنه ڪرن.

(مەلا عەبدولرەھمان) ب درىزاهىيا گەشتىن خوه يىن زانستى د ناقبەرا سالىن (1946) يىدا، وەك دەستپېیک ھەتا رېكىكەفتى (1963/12/31) ئى، واتە رۆزا بىدەستقەھىنانا ئىجازا مەلاتىيىن، بەردەف گەلەك جەن چۈچ بۇو. ب ئەقىن چەندى زانستەكىن باش بىدەستخوھقە ھىنابۇو. ئىيکەمین گەشتا ئەھۋى يا زانستى ل زەستانا سالا (1946) ئى، ل دەف (شىيخ عىصامەددىن شاخى); سىن ھەيقات ل گۈندى (زىنكلۇك) سەر ب ھۆزا (عەلىكىا) ل دەقەرا بۆتان، ل دەف (مەلا رەممەزان ھۆسەرى); سىن ھەيقات ل دەف (مەلا سەعىد مەلا حاجى) ل گۈندى (بانجى) سەر ب قەمزا (ھەزەخ); ماۋەيەكىن ل نك (مەلا مۇھەممەد مەلا تاھىزىنگى شەكاكى) ل گۈندى (باتىل) ل دەقەرا بۆتان ماۋەيەكىن باش ل جەم (مەلا ئەھمەد جىلەكى) سەر ب ھۆزا (ھارۇنا) ل دەف (مەلا يۈوسف بىزىنى)، دووبارە ل دەف (مەلا ئەھمەد جىلەكى) و (مەلا مۇھەممەد زەنگى شەكاكى)، ھەروەسا ل نك (شىيخ عوبەيدوللە بەرۋىشكى دۆسکى، و... هەتىد؛ ھەزى گۆتنىيە

چەندىن پەرتۈوک ل دەف زانايىن ئامازەپىيڭىرى خواندبوون ژ ئەوان: (نوبهارا زارۆكان) يا (ئەحمەدى خانى)، (نهج الانام) يا (مەلا خەلیل سيرتى)، (عزى) د صەرفا عەربىدا، (غاية الاختصار) د فقەئ شافعىدا، (جوهرە التوحيد) د بىرۇباوەرىيىدا، (الشافية) يا (ئىبىن حاجبىن كوردى) د صەرفا عەربىدا، (الكافية) يا (مەلا خەلیل سيرتى)، (الفية ابن مالك) د نەحو و صەرفا عەربىدا، (عوامل الجرجانى) د نەحوا عەربىدا و ... هتد.

ھەلبەستقان و وەرگرتنا ئىجازا مەلاتىيە:

پشتى كو (مەلا عەبدولپەھمان خەنەكى) شىايى ب ھەر جورەكى ھەبىت، خواندنا خوه د بىاقىن گشت زانستىن ئايىنىدا (شەريعت، تەفسىر، فەرمۇودە، بىرۇباوەرى، مەنتق و ... هتد) ل دەف مەزنە زانايىن دەقەرى ب داوى بىينىت، پشتى كو ناقبىرى گشت مەرجىن وەرگرتنا باوەرنامەيىن ل دەف پەيدا بۇوىن و زىرەكى و شەھرەزائىا ئەملى رۆھن و ئاشكرا بۇوى، ل دويىش راسپاردا (مەلا مۇھەممەد زقىنگى شەكاكى) ل رېكىكەفتى (۱۹۶۳/۱۲/۳۱) ئى، ژلایىن شىيخن مەزن (شىيخ مۇھەممەد سەعىد سەيدا خانى نەقشەبەندى) ئىجازا مەلاتىيە ب وى هاتە بەخشىن.

قۇناغىيەن مەلاتىيا ھەلبەستقانى:

(مەلا عەبدولپەھمان) بەرى و پشتى ب شىيەپەكى فەرمى ئىجازا مەلاتىيە وەرگرىت، ل گەلهك جەھان مەلاتى گرىيە و وانە دايىنە فەقەھان ب تايىبەتى ل گۈندى خوه (خەنەكى)، (جزира بۆتان)، (زاخۇ) و ... هتد. ھەزى گۈتنىيە ناقبىرى ماودىەكى درىز ئاڭنجىيە بازىرە زاخۇيىن بۇو، بەردەۋام كەسانىن پىپۇر د گشت بىاقىن زانستىن ئايىنى ئىسلامىيىدا سەرەدانا وى دىكىن و مفا ژ زانست و رېنمايىن وى وەرگرتىن ب كورتى (مەلا

عهبدولپه حمان خهندەکى) وەك پىنىشاندەرەك بۇ گشت زانستخوازىن ئايىنى
بۇو.

نېسین و بەرھەمىن ھەلبەستقانى:

(مەلا عهبدولپه حمان خهندەکى) ژىمەر گەشتىن بەردموا مۇيۇز
بەدەستقەھىنانا زانستى، چاھىن ئەھۋى ب سەدان پەرتۇووکىن جودا جودا يىيەن
گشت جۆرىن ئايىنى كەھقىتىنە، زىدەبارى ئەقىن چەندى ھەستى ئەھۋى يىن
بلندى نەتكەوايەتى و وەلاتپارىزى ئەو پالدايە د بىياقىن ئاخا خوه كوردىستانى
زىيدا كار بىكەت، تەقايىا بەرھەمىن ناقىرى ب زمانى عەربى ھاتىنە نېسین ب
تنى بەرھەمىن ھەلبەستان نەبىت. بەرھەمىن ئەھۋى پىكەتتىنە ژ: دىرۆكاكا كورد
و كوردىستان؛ ايقاظ الاخوان في حرمان الدخان؛ الثورات الكوردية من القرن
الخامس قبل الميلاد إلى سنة (١٩٩١)؛ ترافق الروايات موجودين في كتاب بلوغ
المرام لابن حجر العسقلاني؛ تحقيق بعض المسائل الدينية وفق الشريعة
الاسلامية؛ القضية الكوردية لا تناهى الدين ولا الديمقراطية؛ فضلاء من
جزيرة بوتان؛ فضلاء من بلدة نصيبيين؛ متى يشرع السلم وال الحرب في الدين؛
محاضرات حول القضية الكوردية وما يتعلق بها؛ الكورد شعب مظلوم؛
التحقيق حول الاخبار الواردة في الاقطاب والابدان والاتاد؛ القضية الكوردية
دينيا وسياسيا وتارياخيا؛ التحقيق الرصين في بيان أن الحلف والاستعانة
والتوسل بغير الله لا يجوز في الدين؛ مشاهير الاكراد الدولة الكوردية قبل
الاسلام وبعده؛ تحقيق حول دوين مسقط رأس شادى والد أيوبىين ملوك الدولة
الايوبية الكوردية؛ تاريخ بعض ملوك الايوبىين، دواء السائل العليل في جواز
البيع بأكثى من ثمن اليوم لأجل التأجيل؛ ايضاحات في بعض المأمورات

والمنهيات؛ أصل الاكراد ومنشأهم والأمالي الولديه في مختلف العلوم المادية.

چەند تىبىينىيەن گرنگ ل سەر ئەقى بەرهەمى:

ئەق بەرهەمى وەك تەقايىا بەرهەمىيەن دىتىر، چەندىن تىبىينىان ب خودقە دىگرىت، لەورا ھەوّل ھاتىيەدان پوخته يىا ئەوان د ئەقان خالىن ل خوارىدا بەدەينە دىياركىن:

- ئەق بەرهەمى ژ (٣٩) كۈپلهيان پىكھاتىيە، تەقايىا ئەمۇي ئىيڭ بابەتى ب خوه دىگرىت كو ئەو ژى (دىرۆكا كورد و كوردىستان)ي يە، ناقبرى دىرۆكا مللەتن كورد ب رېزىبەندا مىزۇوپى بىگرە ژ دىرۆكا كوردان بەرى زايىنى و هاتنا ئىسلامى و ھەتا ب داوى هاتنا شۇرەشا ئەيلولى (١٩٦١-١٩٧٥)ي، ب رېبەريما مەلا مستەفا بارزانى ب جوانى نقىساندىيە.

- تەقايىا ھەلبەستىن ئەقى بەرهەمى ب شىۋەھىن كلاسيك و ب زاراقى جزира بۆتان هاتىنە ۋەھاندىن ئەق چەندە ب خواندىن ئەمۇي رۆهن دېيت.

- مەلا عەبدولرەحمانى ۋەھاندىن ھەلبەستىن ئەقى بەرهەمى ل رېككەفتى (١٥)ي گۈلانا سالا (١٩٧٦)ي ل جزира بۆتان ب داوى هيئايىه، ناقھاتى د چەند مالكاندا ئامازە ب دىرۆكا ۋەھاندىن و دىاري كرنا ئەمۇي بۇ تەق كوردان دىكەت و دېيىزىت:

دەگەل حەفتىن و شەشىن دىيە	ھزار و نەھ بۇورىيە
ئەق كتاب هاتە دەستانە	ژ تارىخ مىلادىيە
مینا مىسى بىرزى ل سەران	ئەو رۆز ھەبۇو پازدە گۈلان
دىاري بۇو تەق كوردانە	وي بەن داي دەست و دلان

- ئىكەمىن پشكا ئەقى بەرھەمى ل ژىر ناقۇنىشانى (مېزۇوا كورد و كورستان)، د كۆپلەيا دەستپىيەكىدا دېيىت:

حەمد و شەنا ژىو پەھمان صەلات ل سەر خەيرى ئىنسان
دەگەل ئالى قەنچى قەومان تەوفىق ھەرددەم ژ يەزدانە

- دويىماھىك ھەلبەستا ئەقى بەرھەمى ل ژىر ناقۇنىشانى (پەسنىن كىتىبى و مۆلۇن وى ژلاين عالەمەكىيە)، د ئىكەم مالكدا وەها گۇتىيە:

گەلەك منەت ژىو يەزدانە مېزۇو چىكـر ژ بۆطانە
ب دارقەكـر رىستا كوردانە چرا بىنـىن ل بازـانە

- ھەلبەستقانى ناقى يان ناسناقىن (عەبدولپەھمان) بۇ خوه ھەلبىزارتىيە و د ئىكەن دويىماھىك كۆپلەيىن ئەقى بەرھەمى ب شىۋەھىت روھن و ئاشكرا دېيىت:

ئەيا عەبدو دەگەل پەھمان بىبارى ب قاس مېزۇو باران
ل دائـقـو باب و كالانـه ل تە پەھما پـبـىن يەزـدان

- مەلا عەبدولپەھمانى ژىو بەرھەقـكـرـنا ئەقى بەرھەمى مـفـا ژ گەلەكـى پەرتـتوـوـكـىـن دـىـرـۆـكـىـ بـ هـەـرـ چـارـ زـمانـىـنـ كـورـدىـ، عـەـرـبـىـ، تـورـكـىـ (عـوسـمـانـىـ) و فـارـسـىـ وـەـرـگـرـتـىـيـ، وـاتـهـ وـەـكـ ژـىـدـەـرـ پـشتـ بـەـسـتنـ بـ ئـهـوانـ كـرىـيـهـ.

- بـ هـىـجـ رـەـنـگـەـكـىـ مـهـ دـەـسـتـكـارـىـاـ رـىـنـقـىـسـاـ هـۆـزـانـقـانـىـ نـەـكـرىـيـهـ، بـ تـنـىـ دـ ئـهـوانـ پـەـيـقـانـداـ كـوـ بـ شـاشـىـاـ رـىـنـقـىـسـىـ دـەـيـنـهـ هـۆـزـانـقـانـىـ وـ كـارـتـىـكـرـنـىـ لـ پـىـتـمـ وـ وـاتـاـيـاـ هـۆـزـانـىـ وـ چـارـچـوـوـقـىـنـ گـشـتـىـيـ ئـهـوىـ نـاكـمـتـ، رـاستـقـهـكـرنـ

ھاتىنه ئەنجامدان، بۇ نموونە: (چو- چوو)، (بو- بوو)، (بو- بۇ) و ... هـتـدـ.

- ھەولۇن ھاتىهدان ھەر پەيىقەكـاـ نـەـ روـھـنـ يـانـ پـەـيـقـىـنـ پـىـدـقـىـ بـ پـىـنـاسـهـكـرنـ دـ دـىـوـانـيـيـدـاـ، بـ شـىـۋـەـھـىـكـىـ رـىـكـوـپـىـكـ لـ پـەـرـاوـىـزـانـ ھـاتـىـنـهـ نـقـىـسـىـنـ.

- د هەر ھەلبەستەکىن و ب داوى ھاتنا ھەر كۆپلەكىن، ئەف كۆپلا ل خوارى
ھاتىيە دووبارەكىن و ل ھندەك جەنان گوھۇرىن ئىيختىنە ئەمۇي:

وەلاتتەن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىزانە
ھەر مېرەكىن ب صەمد مىزانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

- ئەف بەرھەممە ھەڙماڻەكا زىيەد يا پەيچىن كوردى ب دارشتىنە عەرمبى ھاتىيە
نىيىسىن وەك: صۇتى (سوٽى)، طۆپ (تۆپ)، بۆطان (بۆتان)، طارپى (تارى)،
صال (سال)، صوران (سوران)، طەنگ (تەنگ)، صە (سە)، صەد (سەد)،
ظۇپتر (زۇپتر) و ... هەتى.

- د ئەقى بەرھەميدا چەندىن پەيچىن عەرمبى ژلاين ھەلبەستقانىيە ھاتىيە
بىكارھىيان، ئەف چەندە زى بۆ ڪارتىكىرنا ئايىنى ل سەر ئامۇي دزفريت،
كۆ كەسەكىن ئايىنى بۈويە. ب كورتى ب ئەقى شىيوهينە: تىفاق
(ئىكىگىرن، ھەقگىرن)، مىثاق (سۆز، پەيمان)، ظەفەر (پىرۇزى)، ظولم
(ستەم)، شەرط (مەرج)، عەصر (چەرخ، دەم)، ئىنصاف (ۋەدان)، مەنتىقە
(دەقەر)، ئەورە (شۇرمەش) و ... هەتى.

- ل ۋىرى ئاماڙە ب ئەوان پەيچان ھاتىيەكىن ئەمۇي ھەلبەستقانى د ئەقى
بەرھەميدا ژ زمانى توركى وەرگىرتىن، ئەفه ژى بۆ شەھەزايىا ئەمۇي د زمانى
نافھاتىدا دزفريت، وەك پەيچىن: بەيرەق (ئالا)، ئىشەك (گوھ درىز، كەر)،
دوشمان (دوژمن، نەيار)، ئاتا (باب، باڭ)، قەرە (رەش)، ھەپسى (تەقا، گشتى)،
بىزىز (مە، ئەم) و ... هەتى.

- هەلبەستقانی (مەلا مستەفا بارزانی) د ھزووبىر و ھەستىن خوددا وەك: پىبه، سەرۋاڭ، شىر، قەھەمان، عەگىد، مىرخواس، سەركىرىدى گەلن كورد و... ھەل قەلەم دايىه، د چەند مالكاندا ب ئەقى شىوهىي دېيىت:

سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە
بارزانى باقى كوردانە
باقى مە شىرىئى بارزانە

- مەلا عەبدولەحمان ل جەھەكى دىتىر شىرەتان ل جەحشان واتە كەسانىين خوھفرۇش دكەت و ب دلگرانى باسى ئەوان و كريكارىين ئەوان بەرامبەرى مللەتنى كورد دكەت د چەند مالكان وەها دېيىت:

ئەون جەحشى لاۋى كەرا	دكەن زىپىن ل ھەر دەرزا
بلا عەقل بىيىن سەرا	زيافەت كىر بۇ شەيطانە
د مللاھت و قەھەمىن جىيەنان	پەيدا نابىن دەنگىن جەحشان
ژ غەيرى مللەتنى كوردان	كوردستان كۆخا كەرانە

ل داوىيى سوپاسيا خودايى مىھربان دكەين بۇ ئەھىز و شىيانىين دايىنە مە، ھەردىسان سوپاسيا ھىزى مااموستا (موحەممەد ھشىار) كورى ھەلبەستقانى ئەقى بەرهەمى دكەين كەن ھەر ژ رۆز دەستپىيىكىن ھەتا دويماھىن دكەل مەدا پشتەقان و ھەقكار بۇو، ھەروھسا سوپاسيا گشت ئالىيەكى دكەين كەن دەستىن ھارىكارىيى بۇ مە درىز ڪرى، ھىشىدارم ئەف ڪارە بىيىتە جەن مە وەرگىرتىن ئەدەب دۆستان.

د. فاخر حەسەن گولى

٢٠٢١ دھۆك

میژووا کورد و کوردستان

حەمد و ثەنا^(١) ژیو پەھمان صەلات ل سەر خەیری ئىنسان^(٢)
دەگەل ئالى قەنجى قەومان تەوفيق ھەردەم ژيەزدانە

وەلاتىن مە كوردىستانا
جەن عەگىد و شىيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىت ل بارزانە

میژووقان^(٣) چىكريي مە تارىخا^(٤) قەومى كوردىيە
وانا تىدا پېر گۇتىيە گەل تارىخا كوردستانە

وەلاتىن مە كوردىستانا
جەن عەگىد و شىيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىت ل بارزانە

بىرىنما وان دەرمان كىرى ئەو خۇش نەبوو مينا بەرى
چونكىو بەلاف گەلەك دەرى تشتاتى ژ تارىخانە

^(١) پەسن.

^(٢) باشتىرىنى مەرۆقان.

^(٣) میژوونقىسىس، دىرۆكچان، دىرۆكىنلىقىسىس.

^(٤) میژوو، دىرۆك.

وەللاتىن مە كوردەستانا
جهەن عەكىد و شەيرانە
ھەر مىرەكىن بى سەد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

گۆتنا سەبەبىن^(١) چىكىرنا فى تارىخى

بۇونا وى من ئەف كىرپەيدا تارىخە بۇونا تەف^(٢) كوردا
پۇونى^(٣) بىن ھەمى عەردا ژ خەو راکى تەف كوردانە

وەللاتىن مە كوردىستاتانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋوك شىئرى ل بارزانە

ھەمى تەقىدە بىن شىيار زانىن چىبى سوووك^(٤) و دىيار
كەسەك توجا^(٥) نەكى ئىنكار تارىخا ئەصلەن كوردانە

وەللاتىن مە كوردىستاتانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋوك شىئرى ل بارزانە

ژ فىن مەرھق^(٦) ئازادىيە چىبى بۆ قەومىن كوردىيە
مینا ژ دارى فيكىيە^(٧) گۆتىنامەنلىنى كوردانە

^(١) ئەڭمەر، هوڭار.

^(٢) گشت، ھەمى.

^(٣) پۇھن.

^(٤) بازار.

^(٥) ج جار.

^(٦) حەز.

وەللاٽىن مە كوردى تانە

جوئى عەكىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۆك شىيرى ل بارزانە

ئەزى ژ وەرە كەمە بهەيان تارىخا كورد و كوردىستان

بىكىن لغاب^(۲) دەقى دوشمان^(۳) دگەل پىسى جاشى^(۴) وانە

وەللاٽىن مە كوردى تانە

جوئى عەكىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۆك شىيرى ل بارزانە

^(۱) فيقى، مىوه.

^(۲) لغاف.

^(۳) (دوشمان) يەيقەكا تۈركىيە و رامانا (دوشمنى، نەيارى) دەدەت.

^(۴) جاش، جەحشىك، جەتە بۇ ئەوان كەسان دەيتە گۇتن ئەويىن هەۋكارىيا دۆزىمنى بۇ

دەزايەتىكىرنا كوردان دەكەن.

په‌سنن کوردستانی

کوردستاننا باغ و کانی وئ ناٹ داین ل جیهانی
مەستولالی^(۱) دا ئینسانی دەمما ئەو چوویه باطمأنه^(۲)

وەلاتنی مە کوردستانه
جهن عەگىد و شىرانه
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانه
سەرۋۇك شىرى ل بارزانە

دېجله^(۳) رابوو تەقلۇ فیرات^(۴) ئەو بوون كەچ و کورپىن وەلات
وا بوو داخۇ کرنە خەبات دا بىئىزى خۆشك و برانە

وەلاتنی مە کوردستانه
جهن عەگىد و شىرانه
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانه
سەرۋۇك شىرى ل بارزانە

ئاقا جەننەت وان گرتىيە بىئىنا وئ چەوو وەلاتىيە
ئىحسان^(۵) بۇ قەومى ئارىيە پەسنا بىن بۇ يەزدانە

^(۱) بىزاري.

^(۲) بازىرى باتمانى ل باکوورى کوردستانى.

^(۳) روپيارى دېجله.

^(۴) روپيارى فورات.

^(۵) قەنجى، باشى.

^(۶) ئارى ژ چەندىن نەتمەوەيان پىكھاتىنە وەك: کورد، فارس، پەشتوون و... هتد.

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەكىد و شەيرانە
ھەر مىرەكىن ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

خەریطا^(١) حەدودى^(٢) كوردىستانى

ئەزىز وەردە تەھى كەم بەيان حەدودەن ژ بۇونا كوردىستان
مینا قەبۇول كەرى جىهان گەل دەولەتن ئەوروپانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەكىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

باڭ و كالىن مە دانىيە خەطىا حەدود^(٣) كېشاندىيە
دەريا سىپى^(٤) ھن گرتىيە بەرقى ئاقىتە كرمانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەكىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

ئاقىت قەزوين^(٥) هاتە قەفقاس^(٦) سەلام بىكىن خاكى سىواس

^(١) نەخشە.

^(٢) سنور، توخوب.

^(٣) ھىلا سنورى.

^(٤) دەريا سىپى يان دەر ناقەپاست.

^(٥) بازىپى (كرمان) ناقەندى پارىزگەھا (كرمان)، دەكەفيتە باشۇورى پۇزەھەلاتى ئيرانى.

ئالا پەنگى دانىن قىاس ئىشەك^(٤) رابى ئەقەدانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ئەل بارزانە

تەقىدە رابىن ھەرنە حەلب^(٥) ھون خىراكن خەطا^(٦) عەربب
ئەم كوشىتىنە بىلا سەبەب^(٧) ھلىزىن حەيغا بەرزانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ئەل بارزانە

تانگ و طۆپا^(٨) تەف پەيداكن مۇوصىل بىڭىرىن وى ئازادىكن
مینا رۆزى ھون خۆيا كن^(٩) رەحمى نەكىن بۇونا وانه^(١٠)

^(١) بازىرىئى (قەزوين) ناھەندا پارىزگەها (قەزوين)، دەكەفيتە (١٣٠ كم) بازىرىئى تەھرانا پايتەختا ئىرانى.

^(٢) قەفقاس يان قەفقاز، دەكەفيتە باكىورى رۆزئافايىن ئاسيا.

^(٣) بازىرىئى (سيواس) ناھەندا پارىزگەها (سيواس)، دەكەفيتە ناھەپاستا توركىيا.

^(٤) ئىشەك) يەيچەكى توركىيە و رامانا (گوھ درىز، كەر) دەدت.

^(٥) بازىرىئى (حەلب) ناھەندا پارىزگەها (حەلب)، دەكەفيتە باكىورى سورىا هېل.

^(٦) ئەگەر، هوكار تۆپ.

^(٧) دياركىن.

^(٨) زېھر ئەوانە.

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

دېنى حەقى وا وونداكىر^(۱) نافى بەعشى^(۲) ل خۇھ راڭر
كال و بچووک تەۋەندە پاڭر بى فەتوا يىن نىڭ يەزدانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

تەڭ شىيارىن بۇونا كەركۈوك ئەو يَا مەيە دەشت و ھەم سوووك
وانا كوشتى زاڭا گەل بۇوك پەترۇل چوو بۇونا توركانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

كەركۈوك بىگەرە حەتا بەصىرە دانىن خەطى بۇونا مەرە
سەرشۇورى بۇونا خوون خورە تەۋەندە ھوون پاڭن يەزدانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

(۱) هەنداكىر، بەرزەكىر.

(۲) حىبا بەعس ل پىككەفتى (۷ نىسانا ۱۹۴۷)ئى، ھاتىيە دامەززانىن.

بەھصرا^(۱) پابن ھەرنە ئیران ھوون ئافاکن شەھرى^(۲) ھەمدان^(۳)
دەرباس^(۴) بیبن ھەرنە گرمان ئالا رەنگین ل ویدى^(۵) دانە

وەلاتىن مەھ کوردىستانە
جەن عەگىد و شەپەرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرەنە
سەرۇك شەپەرە ل بارزانە

شاھن ئیران^(۶) بکن ئەسیر ئەھوھ کورى بەد بەختى پير
پارچە بکن مينا خەتىر ھىلىيەن حەيفا کوردانە

وەلاتىن مەھ کوردىستانە
جەن عەگىد و شەپەرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرەنە
سەرۇك شەپەرە ل بارزانە

ئەمن کورتى بۆ تە بىزى ئەھوچىتەرە بىن سەرگىزى
تونە کەھپۇ لال و گىزى ئەھو خەريطا^(۷) کوردىستانە

(۱) بازىزىرى (ھەممەدان) ناھەندا پارىزىگەها (ھەممەدان)، دەكەفيتە پۇزىقا ئیرانى.

(۲) بازىزىرى.

(۳) بازىزىرى (بەصرى) ناھەندا پارىزىگەها (بەصرایە)، دەكەفيتە باشۇرۇ ئیرانى.

(۴) دەرباز.

(۵) وېرى.

(۶) موحەممەد رزا شاهن پەھلەوى، دووهەمین و دووماھىك شاهن پەھلەوى، ل سالا (1941) ئى، دېيتە دەستەلاتدارى ئیرانى. ل سالا (1979) ئى، پاشى چەندىن سالان شۇرەشا ئىسلامىيا ئیرانى ب رېبەريما ئايىتوللا خومەينى سەركەفت و پەھلەوى ۋىناف چون. نافىرى ل سالا (1980) ئى، ل قاھىرە پايدەحتى مىسىز وەغىرە كە.

(۷) مەبەست رضا شاهن پەھلەوى بابى موحەممەد رضا شاهن پەھلەوى (1941-1925).

وەلاتەن مە کوردستانە
 جھىن عەگىد و شىرلانە
 ھەر مىرەكىن ب صەدد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

کرمان بىگەرە حەتا سیواس بەصىپە حەلب ئاقىت قەفقاس
 تارىخ كرييە بۆ مە نىاس ئەف حودودى مە کوردانە

وەلاتەن مە کوردستانە
 جھىن عەگىد و شىرلانە
 ھەر مىرەكىن ب صەدد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

(١) نەخشە.

دلسوژی ل سەر گورستانی

ئەقە وەلاتەن پر شیرین شیرینترە ژەنگیە
چاقا مینا وى قەط^(۱) نەدى چەرخ و دۆلابا يەزدانە

وەلاتەن مە کورستانە
جەن عەگىد و شیرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

دوشمان خوه پار كرييە خەط^(۲) و سىنور لى دانىيە
ئەو مەتروك^(۳) باقى وىيە ئەم بى تاج و ئالا مانە

وەلاتەن مە کورستانە
جەن عەگىد و شیرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

^(۱) قەت، ئىيىكچار.

^(۲) هېيل.

^(۳) هيئلای.

گازى ل ڪوردان ڏيو ڦازاديا ڪورستان

تەقىدە رابن ميناشىرا ڪور و ڪەج و تەقلۇ ميرا
ئەونەمینى ڙخەلقى را رۆز دەركەتى ڙيمازانە

وەلاتىن مە ڪوردىستانە
چەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋوك شىپانە

وەلات ئازادكەن ھوون تەقىدە وەرگەرىنەن^(١) ڪول و دەردە
رۆح^(٢) بى قاج^(٣) بى ڙئەف عەرددە بىزى تىدە ھوون برانە

وەلاتىن مە ڪوردىستانە
چەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋوك شىپانە

ئەف جان و مالى پور عەزىز فەيدا ناكن بوونا دل زىز^(٤)
دوشمان بىزى هەپسى بىزىز^(٥) قەط^(٦) ڪورد نىنن ل ڤادانە

^(١) پالىدىن.

^(٢) (رۆح) واتە (ھەرە).

^(٣) (قاج) پەيشەكا تۈركىيە و پامانا (ھەرە) ددەت.

^(٤) دلى رەزىيل.

^(٥) (ھەپسى) پەيشەكا تۈركىيە و پامانا (تەقا، گشتى، ھەمى) ددەت.

^(٦) (بىزىز) پەيشەكا تۈركىيە و پامانا (مە، ئەم) ددەت.

وەلاتین مە کوردستانا
جەن عەگىد و شەیرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شەیرى ل بارزانە

(١) قەت، ئېكجار.

تیکەمدانا تاریخا ئەصلە کوردا

ئەمەن بۇناتە بىلەزى ئەمۇ ناکن پور درېزى
دانە بىنن تو سەرگىزى ئەو تاریخا مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
چەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىپرى ل بارزانە

دەما گەمى^(۱) سەكىننە^(۲) ل سەر چىيائىن جوودىيە
باشقى مە نووح دەركەتىيە پېشتا جوودى ڪر ئاقانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
چەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىپرى ل بارزانە

وى ھەشتىيان^(۳) ڪرە ئاقا تىىدە رابون بۇوك و زاقا^(۴)

(۱) پاپقۇ، ڪەشتى.

(۲) راوهستىيە.

(۳) چىايىن جودى دىكەفيتە ويلايەتا (شەرنەخى) ل باکوورى ڪوردىستانى.

(۴) گوندى (ھەشتىيان) دىكەفيتە ژىرىيا چىايىن جودى ل باکوورى ڪوردىستانى، دېيىن ئەفه ئەم گۈندە ئەمۇ نۆح پىغەمبەرى (س) ل كەلەمەقلىيەن خوھ پېشى ب داۋى هاتنا تۆفانى و راوهستاندىندا گەمین ل بلنداهىيا چىايىن جودى كەزما را ئەمۇان (۸۰) ئى، ڪەسبوون، ژ چىايىن هاتبۇونە خوار و گۈندەك ئاقاڭىر، ژېھر كەزما را ئەمۇان (۸۰) ئى ڪەسبوون، گۈند ب (ھەشتىيان) هاتە نىاسىن و هەمەتا نوکە زى ئەم گۈند ب ئەمۇ ناشى يە.

جیهان ز وی بـو بـهـلـاـفـا ئـهـمـ وـی دـهـمـ تـیـداـ مـانـه

وهـلـاتـنـ مـهـ کـورـدـسـ تـانـه

جهـنـ عـهـگـيـدـ وـ شـيـرـانـه

هـهـرـ مـيـرـهـکـنـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـه

سـهـرـوـكـ شـيـرـئـ لـ بـارـزاـنـه

ناـقـنـ کـورـدـاـ بـهـرـیـ گـوـودـیـ^(۲) عـهـرـبـ شـوـوـنـاـ گـهـ جـهـ خـوـهـنـدـیـ
ئـهـوـ چـیـاـ نـافـ کـرـنـ جـوـودـیـ چـنـکـوـ جـهـیـ مـهـ کـورـدـانـه

وهـلـاتـنـ مـهـ کـورـدـسـ تـانـه

جهـنـ عـهـگـيـدـ وـ شـيـرـانـه

هـهـرـ مـيـرـهـکـنـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـه

سـهـرـوـكـ شـيـرـئـ لـ بـارـزاـنـه

جـوـودـیـ جـهـیـ بـاـفـ وـ کـالـاـ چـارـ هـهـزـارـ وـ شـهـصـهـدـ صـالـاـ
لـ هـهـشـتـیـیـانـ دـانـیـنـ ئـالـاـ بـوـ پـایـتـهـخـتـنـ مـهـ کـورـدـانـه

وهـلـاتـنـ مـهـ کـورـدـسـ تـانـه

جهـنـ عـهـگـيـدـ وـ شـيـرـانـه

هـهـرـ مـيـرـهـکـنـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـه

سـهـرـوـكـ شـيـرـئـ لـ بـارـزاـنـه

هـنـ مـيـژـوـوـقـانـاـ گـوـتـیـیـهـ ئـهـصـلـیـ کـورـدـاـ ئـهـوـرـوـبـیـیـهـ
ژـئـیـ قـانـدـیـنـاـفـیـاـ^(۱) هـاتـیـیـهـ ئـهـمـ بـاـکـوـوـرـیـ ئـهـوـرـوـپـانـهـ

^(۱) وـاـتـهـ پـشـتـیـ تـیـکـهـلـیـاـ خـیـزـانـیـ دـ نـاقـبـهـرـاـ ئـهـوـانـ (۸۰)ـاـیـ، کـهـسـیـنـ دـ گـهـمـیـیدـاـ، دـوـینـدـهـ وـ نـفـشـنـ ئـهـوـانـ لـ دـوـنـیـاـیـیـ بـهـلـاـقـبـوـوـ.

^(۲) (گـوـدـیـ) يـاـنـ (گـوـتـیـ)، دـ چـهـرـخـنـ بـیـسـتـ وـ دـوـوـیـنـ بـهـرـیـ زـایـیـنـ لـ دـهـقـهـرـیـنـ دـ نـاقـبـهـرـاـ هـهـرـ دـوـوـ زـیـنـ سـیـرـوـانـ وـ زـیـنـ بـچـوـیـکـدـاـ خـوـدـانـ دـهـسـتـهـلـاـتـارـیـ بـوـونـ.

چـونـکـهـ دـ زـمـانـعـمـرـمـبـیدـاـ پـیـتاـ (گـ)ـ نـینـهـ، لـمـوـرـاـ (گـ)ـ کـرـیـهـ (جـ).

وەللاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەرمىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

بەريا عىسا ھەشت ھەزار سال ڪوردا ژ ويىدى پاکرنە مال
ئەراراتىن^(٢) دانىن عىيال دەولەتا ئۇراپتو^(٣) ژوانە

وەللاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەرمىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ين ئەف گۆتى نەكر بەيان^(٤) كۆ بەريا وى ل كىدى ژيان
چاوا بۇونا ئەو دەرگەھان پاشى ھاتن كوردىستانە

وەللاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەرمىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

^(١) ئىسکەندەنافى دەكتەفيتە باكۈورى ئەمەروپا.

^(٢) چىايىن (ئەمارات يى ئارارات) ب زمانى كوردى دېيىزنى: چىايىن ئاكىرى، دەكتەفيتە كوردىستانا توركىيا.

^(٣) دەولەتا ئۇراپتو، دەستتەللاتداريا ئەوان دنابىمەرا (١٥٠٠ ھەقا) بەرى زايىنيدا ل دەوروپەرين گۇلا ئورمىيىن، گۇلا وانى و هەرومەسا بلنداهيا ئەرمەنسىستانى دا بۇو.

^(٤) دىيار نەكىر، پۇھن نەكىر.

^(٥) ل كىيە، ل كودەرى.

هـن مـيـزـوـوـقـانـه گـوـتـيـه كـورـدـئـهـصـلـىـ خـوـهـ يـهـمـهـنـيـهـ
لاـوىـعـهـمـرـىـ مـوـزـهـيـقـيـيـهـ^(١) ژـوـىـهـاتـقـهـومـىـ كـورـدـانـهـ

وـهـلـاـتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـ تـانـهـ
جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ
هـهـرـ مـيـرـهـكـىـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـهـ
سـهـرـوـكـ شـيـرـىـ لـ بـارـزاـنـهـ

ئـهـوـعـهـمـرـىـ كـوـژـمـوـزـهـيـقـيـيـاـ پـشـتـىـعـيـساـ بـوـوـيـهـ خـوـيـاـ
كـورـدـبـهـرـيـاـعـيـساـدـثـيـاـلـمـهـنـطـيـقـاـ^(٢) كـورـدـسـتـانـهـ

وـهـلـاـتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـ تـانـهـ
جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ
هـهـرـ مـيـرـهـكـىـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـهـ
سـهـرـوـكـ شـيـرـىـ لـ بـارـزاـنـهـ

تـورـكـاـبـوـمـهـ كـرـىـبـهـيـانـعـيرـقـىـ^(٣) كـورـدـانـژـمـهـ تـورـكـانـ
نـيـنـهـ تـارـيـخـ وـ هـمـ زـيـمانـ^(٤) دـكـهـلـ وـهـلـاتـ بـوـ كـورـدـانـهـ

وـهـلـاـتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـ تـانـهـ
جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ
هـهـرـ مـيـرـهـكـىـ بـ صـهـدـ مـيـرـانـهـ
سـهـرـوـكـ شـيـرـىـ لـ بـارـزاـنـهـ

^(١) پـادـشـاهـيـ يـهـمـهـنـيـ ژـنـهـزادـهـ عـهـرـبـىـ بـهـرـىـ كـوـچـبـهـرـيـاـ پـيـغـهـمـبـهـرـىـ (سـ).

^(٢) دـهـقـراـ.

^(٣) نـفـشـ، دـوـيـنـدـهـ، كـنـيـتـ.

^(٤) زـمـانـ، ئـمـزـمانـ.

تیشتا ترکا بەیان کری ئەم دەرەون نەکە سەری^(١)
ل جام خوه وا ئەم چىكىرى دا ئەم بخۇن كوردىستانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

مللەتن كوردا ئارى يە قەومىن توركاكا تورانى يە^(٢)
يەھوود و عەرەب سامى يە^(٣) ئەم دوورن نە برانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

بەريا عيسا چەند عەصران^(٤) غەربى^(٥) ئاسيا بۇونا كوردان
ئۆرتا^(٦) ئاسيا بۇونا توركان مەيزا بکە ل تارىخانە

^(١) ئەم درەون نەكەقىت سەرى.

^(٢) نەتمەھىيەن تۈپانى دكەقەن دەفەرەن ئاسيا تافھېراست، كو نوكە توركەمەنسان، ئوزىزەكتستان، مەغولستان، تاتارستان و... هەندى لى دېزىن.

^(٣) كىنەتا سامى پىكىھاتىنە ز: عەرەب، ئاشۇرى، ئەكەدى (بابلىيەن كەفن)، عبرى، سورىيانى، ئارامى و كەنغانىيەن كەفن.

^(٤) جەنخ، سەددە.

^(٥) رۇزئاتا.

^(٦) (ئۆرت) يەيچەكاكا توركىيە و دامانا (ناقەپراست) دەدەت.

^(٧) بنىرە، بەريخوە بدەيىن، سەحكەيىن.

وەللتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۆك شىئرى ل بارزانە

سەن صەد سال پشتى هجرييە قەومىن تۈركان نۇو ھاتىيە

غەرىن ئاسيا روونىش تىيە بەريا و ئەف كوردىستانە^(١)

وەللتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۆك شىئرى ل بارزانە

قىل و مىلى^(٢) هاتن بەلاف قەط^(٣) ئەو نىن زەلال و صاف

وانا باقىزە پېيشتا قاف^(٤) ئەم دەرمون ژ دوشمانە

وەللتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە

سەرۆك شىئرى ل بارزانە

^(١) واتە تۈرك (٣٠٠) سالىن پشتى مشەختىبۇونا پىيغەمبەرى (س) ژ ئاسيا ناۋەرسەت كوچبەرى

كوردىستانى بىووينە.

^(٢) گۇت و مۇتا.

^(٣) قەت.

^(٤) چىايىن (قاف) ل قەفقازىيا.

تیکه‌دانی یا راست و دروست ژیو ئەصلیح کوردا

راست و دروست ئەققا ومه تو وئ بگره بونا خوه په^(۱)
گوت و موتا^(۲) نهکه سمه ئەقە ئەصلیح مه کوردانه

وەلاتنے مه کوردستانه
جهن عەگىد و شىيرانه
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانه
سەرۆك شىرىز ل بارزانە

فورس و^(۳) گورج و^(۴) دگەل کوردا تەقدە يەکن بونه جودا
ژنهقىن نووح بونه پەيدا ئەمە نافى وي ئيرانە

وەلاتنے مه کوردستانه
جهن عەگىد و شىيرانه
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانه
سەرۆك شىرىز ل بارزانە

ئاخا ئيران ل دەست كرى وي نافى خوه لىچ پاكىرى
ژ بونا وا خەلات كرى ژيۇ وئ ناف بىو ئيرانە

^(۱) ژ بۆ خوه.

^(۲) گوت و موتا نهکە.

^(۳) نەتموا فارس.

^(۴) جورجي.

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

گەلەك سال و چەندى زەمان ھەرسىن برا تىىدە ژيان

پاشى گورجى رابۇو ژئىران چوو مەنتيقيا گورجستانە^(١)

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

فۇرس و دەل برا گوردا ژئىران ئەمەن بۇون جودا

گەلەك دەولەت وا كر پەيدا^(٢) ل ئىرلان و كوردىستانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ژىو فۇرسە شەرقى ئىران دەل جىنوب تىىدە ژيان

غەرب و شىمال بۇ مە كوردان ئەمە بۇ وەطەن^(٣) بۇ كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىيرانە

^(١) جورجيا.

^(٢) گەلەك دەولەت چىكىرن.

^(٣) نىشتىمان.

هەر میزەکى ب صەد میزانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

(١) دىگەل هىزان^(٢) جوودى ھەكار^(٣) تەقلى بۆطان
وان و ميکىس^(٤) ھەبۈون ئەم دەم قەتەك ئىران ڪەتن پارا^(٥) مە كوردانە

وهلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىپانە

هەر میزەکى ب صەد میزانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

سال و زەمان دەرياس^(٦) ڪرن حودوود ل خوه زىدەكىرن
حەتا سىواس بندەست ڪرن ناقۇنى وى بۇ كوردىستانە

وهلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەگىد و شىپانە

هەر میزەکى ب صەد میزانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

(١) موکس، بازىرەكە سەر ب وىلايەتا بەدلېسىشەيە.

(٢) هىزان، بازىرەكە سەر ب وىلايەتا بەدلېسىشەيە.

(٣) ھەكارى.

(٤) بوتان.

(٥) بارا، بەھرا.

(٦) دەرياز.

تیکه‌هداانا دوله‌تین کوردا بیین ژ بهریا میلادا عیسا هاتین ئەو دەهن

باف و کالى مە وەك شىّرا ھەر يەك ژوان ب صەد مىّرا
سەرنەدانىن ژ خەلقى را ئازا كەرن کوردىستانە
وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىّرانە
ھەر مىّرەكى ب صەد مىّرانە
سەرۆك شىّرى ل بارزانە

دە دولەتىن ب چەند ناشا چىكىنە كال و باقى
سنور و بازار كرنە ئاشا ئالا كەتە دەستى وانە
وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىّرانە
ھەر مىّرەكى ب صەد مىّرانە
سەرۆك شىّرى ل بارزانە

ژوان ئۆپارپە و پابىيە چىايى ئارارات كورسىيە
ۋەزىر زۇرۇم^(۱) وان گىتىيە تائىيىتە شەھرى وانە^(۲)
وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىّرانە
ھەر مىّرەكى ب صەد مىّرانە
سەرۆك شىّرى ل بارزانە

^(۱) ئەزۇرۇم، دەھفييە باکوورى كوردىستانى.

^(۲) بازىپە وانى.

کاردا کا دگەل کوردئين گوودى دگەل کورتى يەقىن
قەمەن بەرىھەمى گۆتىن ژبۇ ملاھەتن کوردانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

بشا چەند ناقى ھاتىيە کوردا دەولەت چىكىرىيە
ئالا رەنگىن راکرىيە ل مەنتىقا^(۱) مە بوطانە^(۲)

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

ژ جوودى ئاقيتە فورات باش و کالا تىن کر خەبات
گوودى راببوو تىدا ھىلات ئەم دەولەتىن مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

شىڭالىيە لولو^(۳) ھەبۈون خودانى ھىز و ئالىم بۈون
ترس و خوفا^(۴) واقھەط^(۵) نەبۈون سىنور ئاقيتن صۆرانە^(۶)

^(۱) مەنتىقا، دەقەر.

^(۲) بوتانە.

^(۳) لولو، لولوبى، ل دەقەرىن دنابېرا چىيان زاڭرۇس و شەھرەزۇر(پارىزىگەها سلىيمايىن) و دەقەرا ڪرمانشا د ھزارميا سىيىدا بەرى زايىنى خودان دەستەھەلاتدارى بۈون.

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

دەولەتا ھوروى^(٤) راپىيە شەھرى ئامەد قەڭتىيە
تاج و ئالا راکرىيە ئەو دەولەتا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

ديجلە ويىردد^(٥) وانا چىكىر دەولەتا قاصى ناف لىيکر
ھن تارىخچىنا ناف ڪاشى^(٦) كر ئەو دەولەتا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرى ل بارزانە

^(١) ترس.

^(٢) قەت.

^(٣) سۆران.

^(٤) ھوروى، حورى. ل چىايىن زاڭرۇس ھەتا سورىيە د ھزارەيا سىيىدا بەرى زايىنى خودان

دەستەلەتدارى بۇون.

^(٥) ويىقە.

^(٦) ڪاشىان، ڪاسىيان، ل دەقەرىين چىايىن زاڭرۇس و د سەدھەيا دوازدە ھەتا شازدى بەرى زايىنىدا خودان دەستەلەتدارى بۇون.

دهولەتا بابل^(١) راکرن تاج و ئالا پارچەکرن
دهشت و بازار بندەست کرن شەرەف کەت دەستى گوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ئەو بابيلا بنيا بهغا خىلاس نەبى ژ كۆل و دەردا
دمرياس^(٢) بىن ھەرنە ھەممدا^(٣) سينور ئاقىتە بۆطانە^(٤)

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

(١) بابل ناقەراستا عيراقى، ڪو ناقەندا شارستانىيەتا مىزوبۇقا مىيا.

(٢) دەرباز.

(٣) ھەممەدان.

(٤) بۆتانە.

تیکەدانان تاریخا دمولەتا مەدیا^(١) ئەو دمولەتا کوردايە

بەريا عيسا حەفت صەد سالا تیفاق^(٢) کرن باڤ و کالا
پاکرنسە رەنگ ین ئالا چىبۇو دمولەتا مەدیانە

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە پ
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

دولەتا مەدیا چىكىرن ئاشۇورى^(٣) تەف پارچەکرن
وا نەينەوا بندەست ڪرن ئەو دمولەتا مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ئافاکرن شەھرى ھەمدان لى راپۇو لەشكەرى ڪوردان
کە قوباد ئەو ھەبۇو ژوان ڪرن قىپال^(٤) بۇ ڪوردانە

(١) مەدیا (ماد)، پادشاھيا ئەوان دناقبەرا سائىن (٧٠٠-٥٤٩) بەرى زايىنيدا بۇ.

(٢) ئېكىگىرن، ھەفگىرن.

(٣) ئاشۇريان، د هزارەميا سىيىن بەرى زايىنيدا ل باکوورى مىزوبوتاميا خودان دەستهەلاتدارى بۇون.

(٤) دەستهەلاتدارى، پادشاھى.

وەلۆتىن مە کوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرى ل بارزانە

دوشپە فەرھاد و گەھى ئەخسار تەھ مينا شىرا و ئەزىزەھار

ئەستىياغ پېشىتى واين چار ئەوتەھ قىرالى مەديانە

وەلۆتىن مە کوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرى ل بارزانە

گۆتنا حودوودى دمولەتا مەدیا

ژئىران غەرب و شىمالە بەحرا خەزىر^(١) بۇوەھەۋالە
پىشىتا قەفقاس دانە بالىھ سىت و پارسى^(٢) قەط^(٣) نەمانە

وەللاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋوك شىرى ل بارزانە

ژئى وي حەتا بەحرا قەرە^(٤) قىزل ئىرماق^(٥) دانە سەرە
دەريا سې^(٦) بىگەرە ژ خومەرە حەتا چوو دەريا بەصرانە^(٧)

وەللاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋوك شىرى ل بارزانە

(١) هەمان دەريا قەزۈيىتە.

(٢) فارس.

(٣) قەت.

(٤) دەريا رېش.

(٥) قىزل ئىرماق، روپىبارەكە دىكەفيتە دناقىبەرە ئەلەھىزىزىن و سواسىیدا.

(٦) دەريя ناقەپراست.

(٧) خەلچ.

صەد و حەفتەن و پىنج سالا ل ۋىدى^(١) پاکىزە ئالا
قىز و خۆرت و جان و گالا وا كەرنە ورۇزا كوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىيرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىيرى ل بارزانە

دە دەولەتن كىنە خەبات بەريا عىسا بۇونە خەلات
ئازادكىن شىيرىن وەلات تەھ دەولەتىن مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىيرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىيرى ل بارزانە

ل ۋىرى.

تیکشەدانا دۆز و خەباتا وەلاتن مە کوردستان

ھوون مینا وا کورپن وەلات ھەردەم بکن دۆز و خەبات
دا دەرکەقى وان و خەلات ژىن ئىشەکا^(۱) تۈركانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەرمىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

ھوون تەف کوردن ھەمى مىرن كەچ و كورپانگە و شىئىن
تەقىدە مینا كەھوى نىرن د خۇرن ئەول جەنگانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەرمىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

قەھەرەمانن رېۋازا طەنگى^(۲) زال و روستەم نەب وى رەنگى
كەسەك نەدى ئەو چەلەنگى ئەم تەقىدە لاۋى ڭاوانە^(۳)

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىئرانە

^(۱) (ئىشەک) يەيىھەكا تۈركىيە و رامانا (گوھ درىز، ڪەر) دەدت.

^(۲) تەنگى.

^(۳) ڭاوهىي ئاسىنگەر.

هەر میزەکى ب صەد میرانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

(۱) ئەو کاوايى ژئەصفەھان^(۱) زال و روستەم ژىشەجەستان

ئەو تەف راپۇون ژەمە گوردان شەرمىن ناکن ھۇون ژوانە

وەلاتىنى مە كوردى تانە

چەن عەگىد و شىرىانە

هەر میزەکى ب صەد میرانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

خەلکى بىرى شىرىن وەلات لازم تەقدە بىن خەبات

جان و مالى بىن خەلات ئازا كىن قەومىن كوردانە

وەلاتىنى مە كوردى تانە

چەن عەگىد و شىرىانە

هەر میزەکى ب صەد میرانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

عەنزاڭ^(۲) و كەركۈوك و باڭمان^(۴) قەردەچوخ^(۵) و دوچە ئىران

تەف پەترۇلا خاڭى گوردان دوشمان ب واڭر سەيرانە

(۱) بازىپى ئىسىفەھان دىكەفيتە (۳۴۰ کم) باشۇورى بازىپى تەھرانا پايتەخت.

(۲) سەجستان يان سىستان دىكەفيتە باشۇورى رۆزھەلاتى ئىرانى و نىزىكى (۱۵۲۳ کم) زەھرانا پايتەخت دويىرە.

(۳) عىن زالا دىكەفيتە باڭورى رۆزئافىن بازىپى مويسىل.

(۴) باڭمان.

(۵) قەردەچوخ دىكەفيتە رۆزھەلاتى بازىپى (مەخموور).

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ھۇون تەف بۇونە ئەسىر و ۋار دېن كۆلم و مىستىن نەيار
ظولمىن دىكىن ل مە ھەر چار^(١) نىنە ئىنساپ^(٢) بۇونا وانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

قەط^(٣) نەقرىن رۇزى جەنگا بىن هجىووم وەك پلنگا
تەف بىنە پىش طۆپ و تانگا ئازا بىن كوردى تانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ھۇون تەف كوردىن برا زازا^(٤) تجا^(٥) نەبىن شاش و رازا^(٦)
سەر پالۇ بىن ئاوازا ئەمە معەددەندا وە برانە

^(١) مەبەست ژ ھەر چار: ئىران، عىراق، سورى و تۈركىيە.

^(٢) وزدان.

^(٣) قەت.

^(٤) برايىن زازا: (كوردىن زازا ل دىرسىم و ئامەد و... هەندى دەزىن).

^(٥) ج چار

^(٦) چەوت و نەشتى.

وەلاتیئە مە کوردستانە
جەنی عەگىد و شەیرانە
ھەر میزەرەکىن ب صەد میزانە
سەرۋەك شەیرە ل بارزانە

تیکەمدان تاریخا جەزنا نەورۆزا کورد و فورس

بەریا عیسا پینج صەد سالا نەھ و پینجی^(۱) دانە بالە
ظولمن کرە ل باف و کالە دەھاکى^(۲) شاهى ئیرانە

وەلاتئى مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىیرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ژئەصفەھان دەركەتىيە ھىزا وي چىل ھەزار بىيە
ئالا رەنگىين راکرييە ئەو ڪاواین مە کوردانە

وەلاتئى مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىیرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

دۇرا تەبرىز^(۳) کرە زنجىير شاد و مەزن تەف بۇون ئەسىر
ھنگى كوشى ئەو صەيىن^(۴) پىر رۆھنە دەركەت ل ئیرانە

^(۱) پینج سەد و پینجى و نەھ سالا بەرى زايىنى.

^(۲) زوحاڭ.

^(۳) بازىپىرى تەبرىز دەركەتىه رۆزئاڭ ئیرانە و نىزكى (۶۲۷ کم) ژ تەھرانا پايتەخت دويىرە.

^(۴) زوحاڭ.

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ئەو رۆز ھەبۇو ھەشتىن ئادار پۇونى ڪىرن دەشت و دىمار
شاھى^(١) كەتە ناڭ قەومى ئار^(٢) ئەو نەورۆزا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

رۆزەكىن نۇو بۇ وان ھاتى يەزدان لمە كر خەلاتى
ئەو نىشاناڭنى وەلاتى ئەو رۆز و جەزنا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

(١) شادى.

(٢) نەتموا ئارى.

تیکفه‌دانی دموله‌تیئن کوردا ییٽن هاتین پشتی ئیسلامىن (ئەو نەھن)

پشتی ئیسلام دەركەتىيە گوردان سەھرى راکرييە
نەھ دەولەت وان چىكىرييە گەلەك دران وجىھانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

ئەزى ژەتەرە وا كم بەيان دا تو بىنى خەبىر^(۱) و زان
دوشمان بى مينا كەران دەما كەرە كەتما كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

^(۱) شەھرەزا.

دەولەتا گوردى يا مەپوانى^(١) يان دۆستىكى

سەن صەد و حەفتى گەل دوowan^(٢) ژ هجرەتن بورىيە وى دەمان
چىكىرن دەولەتا مەپوان فارقين^(٣) پايتەختى وانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋاڭ شىئرى ل بارزانە

قامشلو و زاخۇ گرتىيە ھەكار و ئەردىش^(٤) گەل وىيە
خەط و سىنورلى دانىيە تا ئاقىت ئادىيەمانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋاڭ شىئرى ل بارزانە

صەد و شەش سال^(٥) حوكىمكىن لەشكەر و ئالا چىكىرن
شەش پاديشاه ژ خوه راکرن ئەو دەولەتا مە كوردانە

^(١) مەپوانيان دنابېمرا سائىن (٩٩٠-١٩٩) زايىنيدا ل باكىورى مىزۈپوتاميا دەستەھەلاتدارى دىكى.

^(٢) سالا سەد و حەفتى و دووبىن مشەختى.

^(٣) فارقين يان مىيافارقين سەر ب ديارىيە كريتىيە.

^(٤) ئەردىش سەر ب وانىشىيە.

^(٥) زايىن (٩٩٠-١٩٩).

وەلاتىن مە كوردستانە
 جەن عەگىد و شەيرانە
 ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
 سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

تارىخچىنَا ناڭ كىرىيە ب دەولەتدا دۆسـتىيە
 بادى دۆـستك^(١) چىـكـرىـيـه كوردى مـەـنـطـىـقـا شـېـرـوـانـه^(٢)

وەلاتىن مە كوردستانە
 جەن عەگىد و شەيرانە
 ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
 سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

^(١) پادى كورى دۆستەك (٩٨٩-٩٨٢) زايىنى.

^(٢) نىزىكى سېرتى ل باكىورى كوردىستانى.

تیکەهدانا میژووا دمولەتا کوردى يا حەسنهوميە^(١) (يان بەرزىكان)

سەن صەد و پىنجى و نەھ بىھ گوردان دمولەت چىكىرىيە
دمولەتا حەسەنەزەيدىيە يان دمولەتا بەرزەكانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەئى عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۆك شىپانە ل بارزانە

د سۆران^(٢) دا حەوكىم گەرن ھندەك ئىران ل دەسکەرن
ئەمە كوردىستان ئازاد گەرن حەتا ئاقىتە ھەمدانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەئى عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىپانە ل بارزانە

يەڭ و دەھ پادىش اھ تەمام گوردا بىن وا دىتن سەلام
صەد و سىيە و شەش سال دەۋام ئەمە دمولەتا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەئى عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىپانە ل بارزانە

^(١) حەسنهوميان (بەرزىكان)، دنافىيەرا سالىن (٩٥٩-١٠١٥) زايىنى ل دەقىمرا دينەور (باڭوورى
كرمانشا) و پۇزئافا ئىراننى هەتا باڭوورى مىزبۇتامىيا دەستەلەلتدارى دىكىر.

^(٢) سۆران.

تیکەمەدا نا تاریخا دمولەتا لۆرئ^(١) مەزن یا کوردى

پىنج صەد و پىنجى ھاتىيە لۆرئ مەزن دەركەتىيە
ناف دانىنە فەچلەويىە د كىيتىاب و تارىخانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ھەشت و شىست و دوو صەد سالا^(٢) لورستانىدە راكىرئالا
ناموس ڪرن باف و ڪالا نەبۈون مىنا مە پىسانە^(٣)

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

ددە و سەن پادشاه ھەبۈون خودانى تاج و تەختە بۈون
ترس و ڪىمى بۇوا نەبۈون ئەم دمولەتا مە كوردانە

^(١) لۆرئ مەزن يان ئەتابكانى لۆرئ مەزن، دنابىدرا سائىن (١٤٢٤-١١٥٥) زايىنيدا ل دەقەرىن لورستانى دەستە لاتدارى دىكى.

^(٢) سالا دوو سەد و شىست و ھەشتىن مشەختى.

^(٣) نە وەك مە پىس بۈون بەلكو ژە باشتىر بۈون.

وە لۆتىن مە كورد» تانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىّرەكىن ب صەد مىّرانە
سەرۋەك شەيرى ل بەارزان

تیکەنەدا تیکەنەدا میژووا دەولەتا شەدادى^(١) یا کوردى

حەفت و شىست و سىن صەد^(٢) بىھ ھات دەولەتا شەدادىيە
گەنچە^(٣) تەفلیس^(٤) وى گرتىھ ئەمەل زۇورى گوردى تانە

وەلاتىن مەھە گوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرىئى ل بارزانە

شەيمالى ئىران وى گرتى تىدا ڈيان ب سەھرىيەستى
ئازىزىيەيجان تەھقىقەتى خەط^(٥) ئاقىت ئەرمەنسەتەنە

وەلاتىن مەھە گوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرىئى ل بارزانە

دوو صەد و بىست و سىن سالە راکىرنە رەنگىن يىن ئالىمە
چار و دەھ^(٦) پادىش اھ بالىمە ئەمە دەولەتا مە گوردانە

^(١) شەدادى، دنابىمەرا سائىن (٩٥١-١٩٩١) زايىنيدا ل دەھقىرەن باکو، گەنچە دەستەنەلاتدارى دىكىر.

^(٢) ساڭ سىد و شىست و حەفتى مىشەختى.

^(٣) بازىرىئى گەنچە دەھقىتە باکوورى رۆزئافايىن كومارا ئازىزىيەيجانىدە.

^(٤) بازىرىئى (تەپلىس) پايتەختى وەلاتىن گورجستانى يە.

^(٥) خەت.

وەللاتىن مە كوردىستانە
جەن عەكىد و شەيرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

(١)
چارده.

تیکەدانان تاریخا دەولەتا کوردى يالۆرى بچووک^(١)

پینجى دگەل پینصەدیه^(٢) ژ هجرەتن دەرباس بۇويه
لۆرى بچووک دەركەتىيە ل خوزستانا^(٣) ئیرانە

وەلاتەن مە کوردىستانە
جهەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

ھندەك لۆرسەتان دەستىكىن بىست و دوو ماھىن راکىرن
چار صەد سالا حوكىمكىن دگەل پینچ و شەشا^(٤) نە

وەلاتەن مە کوردىستانە
جهەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

ئەو چەند سالى سەر وا بوورى ژ وا كەس نەدى سەر شەپھەر
ناف دانىن دەولەتا لۆرى ئەو دەولەتا مە کوردانە

^(١) لۆرا بچویك يان ئەتابەكان لۆر، دنابېھرا سالىن (١١٨٤-١٥٩٨) زايىنيدا ل لورستانى دەستەلەتدارى دىك.

^(٢) سالا پینچ سەد و پینجى مشەختى.

^(٣) باشپورى ئیران.

^(٤) سالا چارسەد و پینجى و شەشى مشەختى.

وەللاٽىن مە كوردى تانە
جهەن عەكىد و شەيرانە
ھەر مىرەكىن بى صەد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

تیکەداندا دمولەتیئن ئەیوبیا^(١) بین کوردى و تارixa وا

چار و شىست و پىنصد بىه هژمار تارىخا هجرييە
ھات دھولەتا ئەیوبىيە ئەو دھولەتا مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرى ل بارزانە

رابوو صەلاحەدين^(٣) کوردى قەھرەمان بوللەتەنەن
مەيىزىنە^(٤) تارىخا و مردى^(٥) واللە ئەمۇز كوردانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرى ل بارزانە

ئەو نە ترك و نە عەرب بوللەتەنەن
ئەو دېيىن ئەمۇز بوللەتەنەن دەرە بوللەتەنەن

^(١) ئەیوبیان ب دریزاهيا سەددىيەن دوازده و سىزدەي زايىنى ل پشىكەكا مەزن ژرۇزھەلاتا
نا فىن حوكىمانى دىكىن.

^(٢) سالا پىنج سەد و شىست و چارى مشەختى.

^(٣) سەلاحەددىن ئەیوبى (١١٩٣-١١٣٨) زايىنى.

^(٤) بنىرە، سەحكەمىي.

^(٥) ابن الوردى عمر بن مفتر: تتمه المختصر في اخبار البشر.

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ژ سۆران^(۱) ئەو دەركەتىيە مام باش بۇون دەگەل وييە
د شامىدا رۇونىش تىيە ژ كوردى ئازەرى يجانە

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ئەوي مصىبىن دەست كرى فاڭمى^(۲) تەف پارچە كرى
ئەمەنطىقە^(۳) پاقىز كرى ژ پىس و ھەم خەبىسانە

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ئەگەر پەسىنى وي ئەم بىزى وي پەيداكنى لە سەرگىزى
ئەمەن بنە لال و گىزى ئەويەك دلوب ژ بەحرانە

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شەيرانە

^(۱) سۆران.

^(۲) فاتمييان (۹۰۹-۱۱۷۱) زايىنى، ژ شىعىن ئىسماعىلى دەيتىه هېزماتن و ناھىندا دەستەلەتداريا ئەوان ل مىرى بول.

^(۳) مەنتەقە، دەھەر.

هەر میزەکىن ب صەد میرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

قدسا خەلیل تەمیز^(۱) کرى ئەورۆپ و رۆم پارچە کرى
بەیرەقا^(۲) ئىسلام پاکرى منھت کر بىوو موسى لمانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىريانە
هەر میزەکىن ب صەد میرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

د وئى تارىخى بۇرۇيى نا فىن سولطان دەرىخستىيە
ھات دەولەتا ئەيوبىيە ئەم بۇون سولطان د جىھانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىريانە
هەر میزەکىن ب صەد میرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

ھەشتى و چار سال گرن دەۋام نە پادىشاح بۇونە تەمام
پەيدا گرن حوكىمن ئىسلام قاھىرە پايتەختىن وانە

وەلاتىن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىريانە
هەر میزەکىن ب صەد میرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

^(۱) پاڭ، پاقنى.

^(۲) (بەيرەق) پەيچەكا تۈركىيە و پامانا (ئالى) دەدت.

تیکەمەدا نا یا ددوی ژ دەولەتین ئەیوبیان

نەھ و حەفتى گەل پىنچەدا^(١) ژ تارىخا قەنجى خودا
حەلەبىدە بۇويە پەيدا ياد دوو وى ئەۋەز وانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە

پىنجى و پىنج سال حۆكم كرن ئالا گەل لەشكەر چىكىرن
شەش كىيم يەك مەزن راڭرن ئەم دەولەتا مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە

^(١) سالا پىنج سەد و حەفتى و نەھى مىشەختى.

تیکەھدا تاریخا دمولەتا سین ژ دمولەتیئن ئەمیوبیان ئەمۆین کوردى

د دوو ھەشتەن پىنچىد^(۱) بىھ د شامىدا دەرکەتىيە دھولەتا سین ئەمیوبىيە ئەم دھولەتا مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرىئى ل بارزانە

شەش و دەگەل حەفتىن سالە راکىرنە شەرەف ئالىھ دەھ و دوو پاديشاھ بالىھ ئەم توھفە بىوون ژ کوردانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرىئى ل بارزانە

ۋان ھەرسىيەن حوكم كىرن دوو صەد و پازىدە سال كىرن بىست و چار مەزىن راکىرن توھف دھولەتىن مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋۇك شىرىئى ل بارزانە

^(۱) سالا پىنج سەد و ھەشتىن و دووين مشەختى.

حەسەن کەھىفىن^(١) دە ئەو ھەبۇون خودانى سەككە^(٢) و تەختە بۇون
حۆكمى تورکا ل ۋىدىئى^(٣) نەبۇون ھەر تو مەيىزنى^(٤) كەلھى وانە

وەلاتىن مە كوردس تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

ئەف دەولەتىن ئەيوبىيَا تارىخان دە بۇونە خۆيَا
فەرمان كرن گەلەك جىا ئەو شەردە فامە كوردانە

وەلاتىن مە كوردس تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

ژيەمەن تا ئازەربەيجان ژئەدەن تا دەرييا فورسان
حۆكم كرن چەندى عەصران^(٥) ۋان دەولەتىن ئەيوبىييانە

وەلاتىن مە كوردس تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

^(١) بازىرى حەسەن گەھىفىتە باكۈورى كوردستانى.

^(٢) پارە، دراف.

^(٣) ل ۋىرى.

^(٤) بەرىخوھ بىدەنلىق، سەحکەنلىق.

^(٥) چەرخ، سەددە.

ب وان کوردا پاکر سه‌هی حومک کرن گەلەک دهري
خوه نه‌دیتن جیهی که‌هی مینا ئیروق ئام تیدانه

وەللتىن مە کوردىستانه
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

تیکشەدا نا میژووا کۆمارا کوردى^(١) یا مهابادى

هەزار و نەھە سەد ھاتىيە چل و شەشى^(٢) دى گەل وىيە
کوردا سەھرى پاکرييە ل مهابادا ئيرانە

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ل وىدى^(٣) وان كرى خەبات ئازاكرن شەيرىن وەلات
ئالا رەنگى تىدا ھلات ئەو دەولەتا مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

وا جومەورييەت چىك رى قازى مۇھەممەد^(٤) پاکرى
سەئالا وي ئەمەر كرى پۇزۇن دابى ل کوردانە

^(١) کۆمارا مهاباد (کوردستان) ل (٢٢ كانويينا ١٩٤٦) ئ، ل باکوورى پۇزىڭا ئيرانى ب پېبەريا پىشىمۇا (قازى مۇھەممەد) ھاته دامەزراىندن، ثىن وي گىمىترىڭ سائەكىن بۇو، واتە ل (١٥ كانويينا ١٩٤٦) ھاته ھلوھاشاندىن.

^(٢) سالا هزار و نەھە سەد و چل و شەشى زايىنى.

^(٣) ل وىرى.

^(٤) قازى مۇھەممەد، دامەزىنەرى کۆمارا کوردستان (١٩٤٦) ئ، بۇو، ل (٣١ ئادارى ١٩٤٧) ئ، ل مهاباد ھاته سىدارەدان.

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەكىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرى ل بارزانە

ئەو بىن بەختى شاھىن ئىران گوشتى غازى^(١) موحەممەد خان
پارچەكىرن گۇمارا كوردان موحەممەد شاھىن^(٢) ئىرانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جهىن عەكىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىرى ل بارزانە

^(١) قازى.

^(٢) موحەممەد پزا شاھىن پەھلەمۇى (١٩٧٩-١٩٤١).

تیکەمەدا نا میزرووا شۆرەشا کوردستاننا عیراقن ب سەرۆکاتیا مەلا مستەفا

بارزانی

ھەزار و نەھە صەد ھاتییە يەك و شىستى^(١) دى گەل وىيە
يازدهى ئەيلول^(٢) تەممام بىه رۆز دەركەتى ژ بارزانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىنى ل بارزانە

دەھىم يەك^(٣) سال وا كر خەبات ئازاكارن شىريين وەلات
يازدهەن ئادار^(٤) ژى ھلات ل کوردى تانَا بارزانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىنى ل بارزانە

ئەوا کوردستان ئازاكارن مەكتەب و لەشكەرچىكىرن
چار سالا وا حوكىم كىرن ھەرچار ئالى کوردستانە

^(١) سالا هزار و نەھە سەد و شىست و ئىكىن زايىنى.

^(٢) شۆرەشا ئەيلولى ل سالا (١٩٦١) ئى، ب رېبىريما مەلا مستەفا بارزانى دەستپېيىكرو ل سالا (١٩٧٥) ئى، ب داوى ھات.

^(٣) مەتال.

^(٤) نەھە.

^(٤) بەيانا (١١) ئى، ئاداري، رۆزا دانا حوكىمن زاتى بۇو.

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىز ل بارزانە

ھاتە سەر وا شەشى ئادار تىفاق كرى تەۋەندە نەيار
جەزائىردا (٢) كىنە قرار راکن فەرمان سەر كوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىز ل بارزانە

ھند و رووس و تەڭلاۋ ئىران جەزائىر و دەل تۈركان
گەل حزبا بەعپا بىن ئىمان راکىرن كەلھا كوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىز ل بارزانە

بىستى ئادارى سەر مە هات قىرو گەرين كەتقە وەلات
پۇز چوو شەقەك گارپى (٣) ھەلات ل سەر مالاھىتىن كوردانە

^(١) پشتى بەيانا (١١)ى، ئادارى واتە دنافىهرا ساڭىن (١٩٧٤-١٩٧٠)ى، ھەتا ئاستەكى

كوردىستانى كەقىتبوو د ئارامىيىدا.

^(٢) پىكىكەفتىنامەيا (ئەلچەزايىر) ل پىكىكەفتى (٦)ى، ئادارى، پىكىكەفتىنامەيا (١١)ى،

ئادارى يى سالا (١٩٧٥)ى، دنافىهرا عىراق و ئيرانىدا ھاتبوو گىرىدەن.

^(٣) تارپى.

وەلاتىن مە كوردىستانە

جەنەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

ترىك و عەرمەب گەل عەجمەمە وادوشمانى كريمه ل مە
ئەپىس دوشمان دۇنيا دەممە رۆزەك وى ئى بۇ كوردانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جەنەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

تشتا دوشمان ل مە كرى ئەموظورتە^(۱) ۋە ئەقاگى
تەقىدە عەقل بىيىن سەرى ئەزى بىيىزم بۇ جەحشانە

وەلاتىن مە كوردىستانە

جەنەن عەگىد و شەيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

^(۱) زۆرپە.

شیرەت و نەصیحەت ژیو جەھشان

ئەون جەھشان لاوى كەرا دكەن زىپەن ل ھەر دەرا
بلا عەقل بىن سەرا ضيافەت^(١) كر بۆ شەيطانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەتن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە

د ملائەت و قەومىن جىهان پەيدا نابىن دەنگىن جەھشان
ز غەيرى ملائەتنى كوردان كوردستان كۆخا كەرانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەتن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە

قەومىن كوردا نە كرييە دۆزا مالى تۇ كەسىيە
ئازادىيىا خوه خودستىيە مىنما مائەتنى جىهانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەتن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرىئى ل بارزانە

^(١) مىھشاندارى.

دۆز و دەعووا کوردا تەمام قەط^(١) ئەونىنە چىئ^(٢) ئىسلام
ل جەم دىن ئەونىنە حەرام مەيىزا^(٣) بىھ ل گتابانە

وەلاتىنى مە كوردىستانە
جەت عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋاڭ شىرى ل بارزانە

^(١) قەت.

^(٢) دەزى.

^(٣) بنىرە، سەحکەيىن.

نیشانکرنا پیا دوروست بیوونا دمولهتین موسلمانا

لازم تەقىدە ئىسلام برا تىفاق بىكىن تەف ب ھەڤرایەك بەيرەقى^(١) دانن ڙخودرا ئەوتەف بىن يەك برانە

وەلاتىن مەھىد كوردىستانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەرمىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شىپانە ل بازمانە

دۆزا فەرقىتى وان كىرى ئاخا ئىسلام پارچە كرى
ھەركەس بۆ خوه پارسەك^(٢) برى ژېلى ئەسىرى كوردانە

وەلاتىن مەھىد كوردىستانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەرمىرەكى ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شىپانە ل بازمانە

دەمە وانە ئەف كرييە براتى قەط نەھەشتىيە^(٣)
ھەركەس قەومى خوه گرتىيە ظولمىن كىرن ل كوردانە

وەلاتىن مەھىد كوردىستانە
جەن عەگىد و شىپانە

^(١) (بەيرەق) پەيشەكا توركىيە و رامانا (ئالى) دددت.

^(٢) (پارسەك) پەيشەكا توركىيە و رامانا (خوازخوازۇك) دددت.

^(٣) قەت نەھىيلايە.

هەر میزره کەن ب صەد میرانە
سەرۆک شیرئى ل بارزانە

لازم تەقىدە قەھومەن گوردا بکەن تىفاق ھەمى عەردا
ژەھەف دوو ئەھەبن جودا ئازا بکەن كوردىستانە
وەلاتەن مەنە كوردىستانە
جەن عەگىد و شیرانە
هەر میزره کەن ب صەد میرانە
سەرۆک شیرئى ل بارزانە

دەكتەبىن دوش مانىيە نىنە تارىخا كوردىيە
ژوان دەولەت نەپابىيە دەگەل نىنە كوردىستانە
وەلاتەن مەنە كوردىستانە
جەن عەگىد و شیرانە
هەر میزره کەن ب صەد میرانە
سەرۆک شیرئى ل بارزانە

تارىخ و دەولەتىن کالا چار هزار و شەش صەد سالا
ھۇون دەرخىىن بۇ ھەقلالا سەرىھەستى بۇ خواندەقانە
وەلاتەن مەنە كوردىستانە
جەن عەگىد و شیرانە
هەر میزره کەن ب صەد میرانە
سەرۆک شیرئى ل بارزانە

ئەف دەلەتىن مە گۆتىيە دوشمانى ئەھەۋە دەھەف دەتىيە
ناشقى كوردى راکرييە ناشقى خوه كەرسەۋونا وانە

وەلاتەن مە کوردە تانە
 جەن عەگىد و شىرانە
 ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

دوشمانى بۇ مە نيشاكر باڤ و ڪالى مە بۇ ئەف كر
 جاشى ڪەرا ئەو باوهەكىر حىلە و دەرەو بۇونا وانە

وەلاتەن مە کوردە تانە
 جەن عەگىد و شىرانە
 ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

دەمَا دوشمان ۋىن بىبىزى تو قەط^(۱) نەكە گوھ درېزى
 سەربەست تۇ بۇونا وي بىزى ئەمە وەردىن لاوى كوردانە

وەلاتەن مە کوردە تانە
 جەن عەگىد و شىرانە
 ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

ئەم و واتەف كوردىن ئارى ئەم مللەتەك كەفنە يارى
 جىهان ژمە بۇ شىيارى دانە بەر وى تارىخانە

وەلاتەن مە کوردە تانە
 جەن عەگىد و شىرانە
 ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
 سەرۆك شىرى ل بارزانە

^(۱). قەت.

دوشمان توران^(۱) و سامییه^(۲) ترک و عەرەب ناڤن وییه
فورسەن ئارى دەل وییه براتى قەط^(۳) نە ووهانە

وەلاتەن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شىیرانە
ھەر مىرەكەن ب صەد مىرانە
سەرۋەت شىیرى ل بارزانە

(۱) نەتمەوەيىن تورانى وەك تورك.

(۲) نەتمەوەيىن سامى وەك عەرەب.

(۳) قەت.

دان هەشا دەولەتىن كوردا يىن پشتى ئىسلامى دەركەتىن (ئەو نەھن)

ئەو دەولەتىن مە كىربەيان پشتى ئىسلام دىتن ژيان
نەھ دەولەتىن تو باش بزان ئەو دەولەتىن مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
چەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

وا ھەزار سال حۆكم كىره چار صەد و شەش^(۱) دانە بەرە
نوط^(۲) و سى كورد بۇونە سەرە ئەو شەرەفما مە كوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
چەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

^(۱). ۱۴۰۶

^(۲). نوت.

دان هەشا تەمامى دەولەتىن ڪوردا يىن دەركەمتنىن ژىرييا ئىسلامى و پشتىن وى

بەريا ئىسلام چىپ وون دەھە پېشىتى ئىسلام ھاتن نەھە
تەقىدە ئەو بۇونە نوزدەھە تەف دەولەتىن مە ڪوردانە

وەلاتىن مە ڪوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

د تارىخىن دەستىن مەدا ئەو چەند دەولەت بۇونە پەيدا
ز غەيرى قاھانە ووندا تو بىگەرە ل تارىخانە

وەلاتىن مە ڪوردىستانە
جەن عەگىد و شىئرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

تیکەمدانا قسمی کورداوە جەن هەر يەکی ژوا ئەمۇ چارن

تىپ و قىيىمىن کوردا چارن ل کوردىستان ئەمۇ دىيارن
تەھف ژ باقەك ھاتى خارن فەرقى نىنە تەھف بىرانە

وەللاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىیرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىيرى ل بارزانە

يەك و ددو گوران و لۆر يىن مايى کورمانچ و كەلهفۆر
ئەمۇ تەقدە مينا شىرىئى صۆر^(۱) ئەقىن قىيىمىن مە کوردانە

وەللاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىیرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۋەك شىيرى ل بارزانە

د صۆران ده^(۲) ھەنە گوران لۆر و كەلهفۆرتەھف ل ئىران
کورمانچ کوردىستان ترکان دەگەل سۈورى و ئىيىريشانە

وەللاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىیرانە

^(۱) سۆر.

^(۲) سۆران.

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

زاخۇ ئاكر^(۱) دگەل وىيە ڪوردىن بەھدىن ڪورمانجىيە
شىرىئى بارزان ڦى رابىيە بىن باقى مە ڪوردانە

ئاكىرى^(۱)

تیکەھدانا هژمارا ڪوردى دۇنیاين

ڪوردى دۇنیا ھەمى تەقىدە ژ چىل ملىون ھەنە زىدە
ئەندادول و بەھىروت تىىدە دەگەل ئەوروپا و ئەفغانە

وەلاتىن مەھىيە ڪوردىستانە
جەنەن عەگىيد و شەيرانە
ھەر مېرەكى ب صەمد مېرانە
سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

د چىنن دە گەل پاكستان د مصرى دە گەل ئەمرىكان
شام و حىجاز دانە سەرۋان تىن ھەنە پور ژ ڪوردانە

وەلاتىن مەھىيە ڪوردىستانە
جەنەن عەگىيد و شەيرانە
ھەر مېرەكى ب صەمد مېرانە
سەرۋاڭ شەيرى ل بارزانە

تیکەھدانا عیرقى^(۱) و پەھى تەمامى ئىنسانا ئەو سىنە

مېزۇۋەنانا تەقسىم ڪرى تەمام ئىنسان ل سىن ڪرى
ھەر يەك ژوان ناۋەك بىرى سامى و ئارى گەل تۆرانە

وەلاتىنى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مېرەكى ب صەد مېرانە

سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

كورد و فورسۇ دەل گورجان ھند و يونان دەل ئەلمان
ئەرمەن دەل ئىسقاندىنافيان^(۲) تەف قەھەمن ئارى بزانە

وەلاتىنى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مېرەكى ب صەد مېرانە

سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

مانچور و چين دەل ئورال تۈرك و مەغۇول دانە ل بال
ئەو تەف بىن ژ باۋ و ڪال عېرقىنى تۆرانى بزانە

وەلاتىنى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىئرانە

ھەر مېرەكى ب صەد مېرانە

سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

^(۱) گىزىت، نفس.

^(۲) ئىسقاندىنافى.

یەھوود عەرەب گەل سوودان حەبەش و ئەھلىن ئەفریقان
قاناقەومى سامى بىزان مىنماھاتى ل تارىخانە

وەلاتىن مە كوردىستاناھ
جەن عەكىد و شىئرانە
ھەر مىرەكىن ب صەمد مىرانە
سەرۋەك شىئرى ل بارزانە

تیکەمەدا نا میژووا کەتنا کوردستاندا تورکییە د دەستن ترکا دا و شەرى

چالدىريانى^(۱) (د مەنتيقيا وانچ ده)

ئەزى ژ تەرە كەمە بەھيان تارىخا كەورد و كوردستان
چەوا كەتى دەستن توركان ئەو كوردستاندا توركانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۆك شەيرى ل بارزانە

ھەزار و بىنچەدەتايىمە چاردە سال دانە جەم و بىمە
كەين و دوشمانى چىبىيە مابەيىنا تۈرك و ئيرانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
سەرۆك شەيرى ل بارزانە

قەومى توركان ئەو دەم ھەبۈون ژئەنەدۇل جودا نەبۈون
كوردستان ھن بۈون نامە بۈون بن دەستن بەگ و ئاغانە

(۱) شەپىچالدىريان ل سالا (1514)ئ، دنابىرا سەقەويان ب سەركىشىيا (شاھ ئىسماعىل)ى و عوسمايان ب سەركىدرىا (سولتان سەليمىن ئىكىن) ھاتبوو رويدان، ل داۋىي سەركەفتىن بېبۈ بەھرا عوسمايان.

(۲) سالا ھزار و پىنج سەد و چاردە زايىنى.

وەلاتنە مە کوردسە تانە

جەن عەگىد و شەیرانە

ھەر مىّرەكەن ب صەد مىرانە

سەرۆك شەیرى ل بازنانە

میر و بەگ و دەگەل ئاغان پارچەکەرن ئەمە کوردىستان

ھەر يەك قەتكەك كرى دەستان ظەولەن كەرن فەقيرانە

وەلاتنە مە کوردسە تانە

جەن عەگىد و شەیرانە

ھەر مىّرەكەن ب صەد مىرانە

سەرۆك شەیرى ل بازنانە

ژۇورى کوردىستان ئەمە دەمە ھەب و بندەستىن عەجمە

ئەمە چىتەر ب و ۋېۇ تەھەف مە گەل شىعى و و تەھەف ئەرەنە

وەلاتنە مە کوردسە تانە

جەن عەگىد و شەیرانە

ھەر مىّرەكەن ب صەد مىرانە

سەرۆك شەیرى ل بازنانە

کوردىستاندا دۆپا حەلب ئەمە دەم ھەب و بندەستىن عەرەب

کوشتن كەرن بىلا سەبەب^(۱) ظەولەن كەرن ل کوردانە

وەلاتنە مە کوردسە تانە

جەن عەگىد و شەیرانە

ھەر مىّرەكەن ب صەد مىرانە

سەرۆك شەیرى ل بازنانە

^(۱) بى ئەگەر.

ئىي، سماعىلى شاھن^(١) ئىران دوشمانى گر بۇونا توركان
سەلیم ياووز^(٢) ئەو دەم سولطان ژ بۇونا قەمەن توركانە

وەلاتەن مەھە كوردىستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن بىلدۈمىزەنە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

ھەبۇول بازارى بىدلەس شەخسەك ناف دانى بۇ ئىدرىس^(٣)
ئەو گەريال جەم بەگ و پەئىس بىكە يەڭى تۈرك و كوردانە

وەلاتەن مەھە كوردىستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن بىلدۈمىزەنە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

وى ئىدرىس بىدلەس يىيە قەمەن كوردا خاپاندىيە
تورك و كوردىقىدە سونىيە عەلەمەوي شاھن ئىرانە

وەلاتەن مەھە كوردىستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن بىلدۈمىزەنە
سەرۋەك شەيرى ل بارزانە

بۇونا توركى خەمدەت گرى جەم كوردا خوھ روپەش كرى
حىل و دەرهە تەھف چىكىرى شەرەف چىپسى جەم سولطانە

(١) شاھ ئىسماعىلى ئىكىيەن سەفەھوی (1501-1524 ز)، ئىكەمین شاھن سەفەھویان بۇو.

(٢) سولتان سەلیم ئىكىيەن دنابېھرا سالىن (1512-1520 ز)اي، سولتان عوسمانىيان بۇو.

(٣) مەلا ئىدرىسى بىدلەسيي، زانا و سىاسەتچانى ناقدارى كورد.

وەلاتەن مە کوردە تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەقى ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرىت ل بارزانە

سۆلەن و گەل بىدىلىيە يىيە سۇز و مىشاق^(۱) وا دانىيە

ز بۇونا قەومىن كوردىيە چىكىن دەولەت بۇ كوردانە

وەلاتەن مە کوردە تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەقى ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرىت ل بارزانە

ئاخا كوردىستان بۇ كوردان عەرەب و ئىران بۇ تۈركىان

تىيافق كەرن تۈرك و كوردان سەرقا شەرت^(۲) و قا قەيدانە^(۳)

وەلاتەن مە کوردە تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەقى ب صەد مىرانە

سەرۆك شىرىت ل بارزانە

سېيە و صەد ھەزار راپىيە ئەو تەھۋىت قەمەن كوردىيە

دەشتا پارسىينى^(۴) دانىيە تەقلۇن بۇون ئەو گەل تۈركانە

(۱) پەيمان.

(۲) مەرج.

(۳) بەند.

(۴) دەستا پارسىينى (پارزىينى)، ھەۋىنۇورى ھەرىسىن وەلاتىن ئىران و تۈركىيا و گورجستانى

وەلاتەن مە کوردستانە
چەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەيرى ل بارزانە

ئەو تەف بەگلىن^(۱) كورد و توركان دەرياس بۇونە ژ شەھرى وان
چۈون مەنطىقا^(۲) ئازەربايجان ئەمە دەم حەربا^(۳) چالدىرانە

وەلاتەن مە کوردستانە
چەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەيرى ل بارزانە

جەنك و حەربى دەست پى كرى كوشتى مىنا ئاخ و بەرى
ئالى كوردا قەھەر^(۴) كرى قەگىرتن پايتەختى وانە

وەلاتەن مە کوردستانە
چەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىرەكەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەيرى ل بارزانە

تەبىز و تەف قەگرتىيە ئەمە پايتەختى ئىرانىيە
ئالا توركالىن دانىيە كەتكە بن دەستى توركانە

وەلاتەن مە کوردستانە
چەن عەگىد و شەيرانە

^(۱) قەھەردمان.

^(۲) مەنتەقا، دەقەرا.

^(۳) جەنك، شەپىز.

^(۴) سەركەفتىن، پىرۇزى.

هەر میّرەکەن ب صەد میّرانە
سەرۆک شیئى ل بارزانە

جەنگا د پیشىيا مە کوردا د پاش وى ده تورکە پەيدا
نە كىر^(١) بۆ مە زهرەك فەيدا^(٢) خائين دوشمانى يەزدانە

وەلاتەن مە کوردىستانە
چەن عەگىد و شیئانە
هەر میّرەکەن ب صەد میّرانە
سەرۆک شیئى ل بارزانە

سوڭستان بۆ کوردا کربەيان ئەم دەرخىنین تەھىف كوردىستان
دەولەت چىپتى بۇونا کوردان بىن بەختى کەرل کوردانە

وەلاتەن مە کوردىستانە
چەن عەگىد و شیئانە
هەر میّرەکەن ب صەد میّرانە
سەرۆک شیئى ل بارزانە

يەكى دوو سال دەرىاس^(٣) بۇويىھە ۋە تارىخا بۇورييە
تورکا هجوم تەھىف كرييھە ل سەرخاكان كوردىستانە

وەلاتەن مە کوردىستانە
چەن عەگىد و شیئانە
هەر میّرەکەن ب صەد میّرانە
سەرۆک شیئى ل بارزانە

^(١) نەكىر.

^(٢) مەفا، قازانچ.

^(٣) دەرىاز.

وان کوردستان تەھ ۋەھىرىتى چىل ھەزار چىپپونە كوشى
غەيرى يىن مىزۇو نە گرتى تەھ زى ملاھەتن كوردانە

وەلاتەن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكەن بىمىد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بارزانە

ئەو كەسى بىنى يەك سەرە ژ كوردى ئەحمەق و كەرە
دىمەوى يەك زىرى زەرە گۇتى سولتانى تۈركانە

وەلاتەن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكەن بىمىد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بارزانە

سەليمىن سولتانى تۈركان بىبەختى وي كەرە ل كوردان
ب ۋى رەنگى مە كىربەيان وي ۋەھىرىتى كوردستانە

وەلاتەن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكەن بىمىد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بارزانە

ژ وي تارىخ با بووريي مە تائەھ پۇزا دەركەتىيە
قەومىن كوردا ئەسir بىيە دېن ئىشەكا تۈركانە

وەلاتەن مە كوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكەن بىمىد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بـ

تیکەمدانا میژووا جەنگا جیهانی و حەقى کوردا د سۆزا (ئەمۇرى^(۱) و لۆزانييە^(۲))

ھەزار و نەھە صەد ھاتىيە چارده سال دانە جەم وىيە^(۳)
جەنگا جیهان دەركەتىيە مابەينا تۈرلۈك و جیهانى

وەلاتىنى مە کوردستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىزەرەكىنى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

شەش كىيم يەك سال تىمى كوردان تىفاق كەرن دەگەل تۈرگان
پاقىزىكەن تەھىۋە دوشمان ئەنەدول و كوردستانە

وەلاتىنى مە کوردستانە
جەن عەگىد و شەيرانە
ھەر مىزەرەكىنى ب صەد مىزانە
سەرۋەك شىرىئى ل بارزانە

حەربىا^(۴) جیهان سەكىنى كوردا دەعىوا فەكىرىيە
وەطەن^(۵) بۇنا مە نېشىيە ھەبى دەولەت بۆ كوردانە

^(۱) شۆرەش.

^(۲) پەيماننامەيا لوزان، ل (۲۰)ي چىريا دووپىي سالا (۱۹۲۲)ي، هاتبوو گىرىدان.

^(۳) سالا ھزار و نەھە سەد و چارده زايىنى.

^(۴) جەنگ، شەپ.

^(۵) نېشىتىمان.

وەلاتەنی مە کوردستانە
جەنی عەگىد و شەیرانە
ھەر مىرەکەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەیرى ل بارزانە

ھەزار و نەھەن صەد و بىستان سۆزا شەورى^(١) بۇويە بهيان د مابەينا کورد و تورکان كوردىستان يَا وە كوردانە

وەلاتەنی مە کوردستانە
جەنی عەگىد و شەیرانە
ھەر مىرەکەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەیرى ل بارزانە

ئاتىن^(٢) تورکان دگەل عصمهت ئىمزا كەرن بۇ مە دەولەت ئەو دەم صولحا شەورى دەركەت قەبۇول كەرى ئەوروپانە

وەلاتەنی مە کوردستانە
جەنی عەگىد و شەیرانە
ھەر مىرەکەن ب صەد مىرانە
سەرۆك شەیرى ل بارزانە

ئەو دەم وەكىل بۇونا کوردا صالح بەگى هينى^(٤) نەدا بۇويە بەلاڭ ل تېيىم عەردا تۈرك ئىمزا كەر بۇ كوردانە

^(١) شۇرۇش.

^(٢) (ئاتا) پەيشەكا توركىيە و رامانا (باب، باف) دەدت.

^(٣) عصمهت مىستەفا ئىنۇنو، دنابىهرا سالىئىن (١٩٦٥ - ١٩٢٢) چەندىن پلە و پايە ل توركىيا هېبۈن وەك وەك: وزىرى دەرقە، سەرۆك وزىرى و سەرۆك كۆمارى.

^(٤) سالىح بەگى هينىنى، زانا و ھەلبەستقانى ناقدار، ل سالا (١٩٢٥) ئى، ل گەل شىخ سەعىدى پىران ھاتبوو سىدارەدان.

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىيرى ل بارزانە

پشتى سىن صالح دەرياس بىه صولحا لۆزان دەركەتىيە
ل دەولەتا ئىسى ويجرى يە^(١) گارى دەركەت بو كوردانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىيرى ل بارزانە

صلحا لۆزان گارى^(٢) كرى ئەو چراڭھورى گەش كرى
توركا بىبەختى ل مە كرى مىنا باف و كالى وانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىيرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۋەك شىيرى ل بارزانە

ئەو چەخ و دولبا^(٣) يەزدان چەب فېتىلى بۇ مە كوردان
لەعنەت بىن صولحا لۆزان تىش كىن عصەمەتى توركانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىيرانە

^(١) وەلاتىن سويسرا.

^(٢) تارى.

^(٣) چەخ.

ھەر مىّرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

دەمما ھاتى صولحا لۇزان توركا حىلە كرييە ل گوردان
گوشتن صولحا شەورى توركان نەدان تو حەق بۇ گوردانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىرىانە
ھەر مىّرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

صولحا لۇزان دەركەتىيە قەبۈول كر قەومىن ترکىيە
پىيس قانۇونا ئەوروپىيە شەرعائىسلام كر وندانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىرىانە
ھەر مىّرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

حەقى شەورى كرى پەيدا توركا نەدا بونا كوردا
ظلۇمىن كىرن ل قىم عەردا هجىووم دان سەر كوردستانە

وەلاتىن مە كوردستانە
جەن عەگىد و شىرىانە
ھەر مىّرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرىئى ل بارزانە

تیکقەدانا ظولما ترکا کرى ل کوردا

ظلوما وا ل کوردا کرييە صەد يەك مىژۇو نە گرتىيە
گوهدىرە قاسىن ژىرىيە ئەم كەت تارىخى کوردانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بارزانە

ب صەد هەزار هەنە ووندا كوشتى صوتى^(۱) ژمە کوردا
ئەم تەۋىشىر و بەگەلنى^(۲) مەردا ژغەيرى يىن کر زندانە

وەلاتىن مە کوردى تانە
جەن عەگىد و شىرانە
ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە
سەرۆك شىرى ل بارزانە

گەلى تىار دەگەل بۆتەن^(۳) بەروارى^(۴) و دەگەل غەرزان^(۵)
لىچ و قولپ و دەگەل رمان^(۶) قوقچىرىيە^(۷) ل ئەرزنجانە

^(۱) سوتى.

^(۲) قەھەرەمان.

^(۳) بۆتەن.

^(۴) ئەندازە.

^(۵) غەرزان سەر ب وىلايەتا ھەكارىقەيە.

^(۶) لىچ، قولپ و رمان ھەر سى سەر ب دىاريە كەرىقەنە.

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۇك شىرى ل بارزانە

ساسون و قۆزولغ^(۲) و زىلان^(۴) پالۇ^(۵) دىرسىم گەل شەمدىنان
پەشكوت و ئاغرى^(۶) دەگەل وان توركا كرن قەصەبخانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۇك شىرى ل بارزانە

كوشتن و صوقتن^(۷) وا كرنە سەرى ئانين بىيەك پەرە
شاقان بۆ پەزە ھەممى گۆرە مەيزىن حالى پەز چاوانە

وەلاتىن مە كوردى تانە

جەن عەگىد و شىرانە

ھەر مىرەكىن ب صەد مىرانە

سەرۇك شىرى ل بارزانە

^(۱) قۆچ كىرى، دەقەرمەكە دەكەفيتە دنابىھرا ئەرزەنچان و دىرسىمىدا.

^(۲) ئەرزەنچان دەكەفيتە باكۈرى كوردىستانى.

^(۳) قۆزولغ سەر ب دىارييە كريشقەيم.

^(۴) زىلان، سەر ب ويلايەتا دىرسىمىتشىيم.

^(۵) پالۇ، سەر ب ويلايەتا دىارييە كريشقەيم.

^(۶) پەشكوت و ئاغرى سەر ب دەقەرە ئازاراتن.

^(۷) سوقتن.

تشتا وان ئانى سەر گوردا گەسەنگ نەدى ل تسوو عەردا
مینا جەنگیز^(١) وا کر پەيدا ظولما کرى ل مە کوردانە

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
بازانى باقى گوردانە

کال و بچووک دەھل ژنان شىخ و عالم دەھل ئاغان
فەرمان گەن نافاتەفان ئەو تەھ دان بەر صونگۇوانە^(٢)

وەلاتىن مە کوردىستانە
جەن عەگىد و شىپانە
ھەر مىرەكى ب صەد مىرانە
بازانى باقى گوردانە

^(١) چەنگىزىخانى مەغولى.

^(٢) (صونگۇ) پەيچەكە تۈركىيە و پانانا (سىرى پۇمن) دەدت.

پارتیا دیمکراگیا^(۱) کوردستان عیراقی ب سهروکاتیا مهلا مصطفهفا بارزانی د سالا ۱۹۴۶ هەیشا تەباخن^(۲) - شازدهی (۱۶) ویده ل بەغدايەن د خانی بین سەعید فەھیم حومیزییدە

شیئری بارزان دەرگەتییە پارتی کوردستان دانییە
منەت بۆ قەومى کوردىيە ھەرچار ئالى کوردستانە

وەللاتەن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شیئرانە
زال رۆستەم بىاشقى وانە
سەرۆك شیئری ل بارزانە

مزگىنى بۇونا تەھ کوردا ژ بو مە سەر بويە پەيدا
دۆزى دەن ل تەھ عەردە قەط^(۳) نا ترسن ژ دوشمانە

وەللاتەن مە کوردستانە
جەن عەگىد و شیئرانە
زال رۆستەم بىاشقى وانە
سەرۆك شیئری ل بارزانە

بۇونا کوردا چىبىوو سەرى قەط^(۴) ئەونىن يىن مينا بەرى
بۇونە شىيار ل ھەر دەرى دەن دۆزا کوردستانە

^(۱) ديموكراتيا.

^(۲) پارتی ديموکراتی کوردستان ل (۱۶) تەباخن سالا (۱۹۴۶) ئ، ل بەغدا ھاتبوو دامەززادن.

^(۳) قەت.

^(۴) قەت.

وەلەتىن مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاقىن وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

بۇ كوردا چىپو خوندەقان گازى دىكىن ل هەر جىهان
ئازادى بۇونا كوردىستان يان كوردىستان يان نەمانە

وەلەتىن مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاقىن وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

كەل خوندەقان توبىيە يار خەبات چىپى سوق و ديار
كوردى رازا بىكە شىپار ئازاد بىكىن كوردىستانە

وەلەتىن مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاقىن وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

تارىخ و دەولەتىن كوردا دوشمانى تەھ كىر بۇو ووندا
خوندەقان ئەمە كرنە پەيدا تو وان بىخە ل دەستانە

وەلەتىن مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاقىن وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

شىخ و صوفى دەكەل ئاغان فەقى عالىم كەل خوندەقان
تو وان بىگەرە تا يىن گاڭان بۇونا واتەف كوردىستانە

وەلâtئى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاشقى وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

لازم تەفەدە تېفەقا^(١) بىن كوردىستان ئازاد بىن
ژ دوشمانى پاقيز بىن ژيان چىپى بۇ كوردانە

وەلâtئى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاشقى وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

ئەف قاسى^(٢) مە ژ وەرە گۆتىيە ژ تارىخا قەومىن كوردىيە
مینا رۆزى دا رۆهنىيە لەكىن قىفار^(٣) بۇو كوردانە

وەلâtئى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

زال پۇستەم بىاشقى وانە

سەرۋەك شىپانە ل بارزانە

ھەزار و نەھە صەد بۇورييە دىگەل حەفتى و شەشى دىيە^(٤)
ژ تارىخا ميلادىيە ئەف ڪتاب ھاتە دەستانە

وەلâtئى مە كوردىستانە

جەن عەگىد و شىپانە

(١) ئىكىگىرن، ھەفگىرن.

(٢) ئەندازە.

(٣) قىفار، گىايەكىن بھارىيە.

(٤) ١٩٧٦.

زال پوسته‌م باشنى وانـه

سـهـرـوـكـ شـيـرىـ لـ بـارـزاـنـهـ

ئـهـوـ روـزـ هـبـوـوـ پـاـزـدـهـ گـولـانـ مـيـنـاـ مـيـسـكـىـ بـرـزـىـ لـ گـولـانـ
وـىـ بـهـنـ دـايـىـ دـهـسـتـ وـ دـيـلـانـ هـهـدـيـيـهـ^(۱) بـوـتـهـفـ كـورـدـانـهـ

وهـلـاتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـتـانـهـ

جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ

زال پـوـسـتـهـمـ باـشـنـيـ وـانـهـ

سـهـرـوـكـ شـيـرىـ لـ بـارـزاـنـهـ

يـئـ ئـهـفـ كـتـابـ چـيـكـريـيـهـ ئـهـوـ عـهـبـدـهـكـىـ رـهـهـ كـورـدـيـيـهـ
هـهـرـدـمـ پـهـحـمـانـ دـگـهـلـ وـيـيـهـ ژـمـهـنـطـيـقـاـ مـهـ بـوـطـانـهـ^(۲)

وهـلـاتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـتـانـهـ

جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ

زال پـوـسـتـهـمـ باـشـنـيـ وـانـهـ

سـهـرـوـكـ شـيـرىـ لـ بـارـزاـنـهـ

هـيـقـىـ دـكـنـ ژـتـهـفـ كـورـدـانـ ئـهـوـ بـيرـنـهـكـنـ دـايـوـ وـ باـشـانـ
دوـعاـ بـكـنـ بـوـونـاـ تـهـقـانـ دـگـهـلـ نـيـقـيـسـ اـرـىـ ۋـانـهـ

وهـلـاتـىـنـ مـهـ كـورـدـسـتـانـهـ

جـهـنـ عـهـكـيـدـ وـ شـيـرـانـهـ

زال پـوـسـتـهـمـ باـشـنـيـ وـانـهـ

سـهـرـوـكـ شـيـرىـ لـ بـارـزاـنـهـ

^(۱) دـيـارـىـ.

^(۲) بـوـتـانـ.

بەسنن ڪتىبى و مۇلۇپى و ئىزلايىن عالىمە كېچە^(١)

گەلەك منەت ژىو يەزدانە مىززوو چىكىر ژ بۆطانە^(٢)
بدارقەكە رىستا كوردانە چرا بىنى^(٣) ل بارزانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و ڭاوانە
زال ڦوس تەم بىاقىن وانە
بىاقىن مە شىرى بارزانە

پىرۆز گەلەتە چىكىرى ب زىر و زىف نەقش كرى
ل جىهانى بەلاقىرى من لىكىر گەشت و سەيرانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و ڭاوانە
زال ڦوس تەم بىاقىن وانە
بىاقىن مە شىرى بارزانە

مىززووين عەرەب و تۈركان يان يىن ڦووس و ئىرانيان
گۆت گۆتى وان نە ژىو چىان ڪاروان دبۈورى صەدچى وانە

وەلاتىن مە كوردىستانە
جەن عەگىد و ڭاوانە

^(١) مەبەست ژئەقى زانايى، مەلا مەممۇدۇئ سەرددە حلەيىن بۆتى يە.

^(٢) بوتان.

^(٣) پۇناھى.

زال روستم باشنى وانـه
باشنى مـه شـيرى بارزانـه

مه تـهـقـدهـ چـانـدنـ چـهـنـدـ فيـدانـ^(۱) لـ کـوـونـ^(۲) وـ گـونـدـ وـ شـهـرـسـتـانـ^(۳)
مـيـناـ بـيـهـنـهـ کـيـنـ ژـهـمـىـ گـوـلـانـ بـ گـوـرـىـ تـهـيـيـ^(۴) توـرـكـسـتـانـهـ

وهـلـاتـىـنـ مـهـ کـورـدـسـتـانـهـ
جهـىـنـ عـهـگـيـدـ وـ کـاـوانـهـ
زال روستم باشنى وانـه
باشنى مـهـ شـيرىـ بـارـزاـنـهـ

ئـهـيـاـ عـهـبـدـوـ دـگـهـلـ پـهـحـمانـ^(۵) بـيـبارـىـ بـ قـاسـ مـيـژـوـوـ بـارـانـ
لـ تـهـ پـهـحـماـ پـهـبـتـ يـهـزـدانـ لـ دـائـوـ بـابـ وـ کـالـانـهـ

وهـلـاتـىـنـ مـهـ کـورـدـسـتـانـهـ
جهـىـنـ عـهـگـيـدـ وـ کـاـوانـهـ
زال روستم باشنى وانـه
باشنى مـهـ شـيرىـ بـارـزاـنـهـ

چـدـىـ^(۶) مـهـزـمـومـ بـدـهـ پـهـسـنـانـ ژـيـوـ سـهـيـداـيـيـ مـهـ ژـبـوـطـانـ^(۷)
هـهـزارـ مـهـلاـ بـكـهـ قـورـيـانـ چـونـهـ ئـهـثـهـرـ^(۸) ژـواـنـهـماـنـهـ

^(۱) نـهـمـامـيـنـ دـارـانـ.

^(۲) کـوـينـ.

^(۳) باـزـيـرـىـ.

^(۴) گـوـهـفـرـىـنـ.

^(۵) (عـهـبـدـوـلـپـهـحـمانـ) هـهـلـبـهـسـتـقـانـيـ ئـهـقـنـ دـيـوانـ.

^(۶) دـزـىـ.

^(۷) بوـتـانـ.

وەلاتی مە کوردستانە
جەن عەگید و کاوانە
زال رۆستم بـاـفـتـ وـانـە
بـاـفـتـ مـە شـیـرـیـ بـارـزاـنـە

(١) شوینوار

لیستا ژیده‌ران

١. محمد امين زكي الاربيلي: خلاصه تاريخ الكرد و كردستان من اقدم العصور حتى الان.
- ٢.....: الدول والامارات الكردية.
- ٣.....: مشاهير الاكراد، جزان.
- ٤.....: تاريخ السليمانية وأنحائها.
٥. ابن اثير الجزري عزالدين: الكامل في التاريخ (١٣) مجلدا.
- ٦.....: التاريخ الباهر في الدولة الاتابكية.
٧. ابن واصل جمال الدين محمد بن سالم: مدرج المكروب في اخباربني ايوب - خمسه أجزاء.
٨. ابن شداد محمد بن على عزالدين: الاعلاق الخطيرة في ذكر أمراء الشام والجزيرة - خمسة أجزاء.
٩. عبدالرحمن اسماعيل ابو شامة المقدسي: كتاب الروضتين في اخبار الدولتين الصلاحية والنورية.
- ١٠.....: زيل الروضتين - ترجم رجال القرنين السادس والسابع.
- ١١.....: عيون الروضتين في اخبار الدولتين النوريه و الصلاحية - جزان.
١٢. ابن خلكان الأربيلي: وفيات الاعيان - ٨ أجزاء.
١٣. ابن كثير: البداية و النهاية - ٧ مجلدات - ٤ أجزاء.
١٤. ياقوت الحموي: معجم البلدان - ٥ مجلدات.
١٥. ابن العماد الجنبي: شذرات الذهب في اخبار من ذهب - ٤ مجلدات - ٨ أجزاء.
١٦. شمس الدين سامي: قاموس الاعلام - ستة أجزاء كبيرة باللغة العثمانية.
١٧. احمد رفيق تركي: تأريخي عمومى - ستة أجزاء كبيرة باللغة العثمانية.

- ١٨.....: **مدينة تأريخي** - ثلاثة أجزاء وسط باللغة العثمانية ايضا.
١٩. مراد بك: **مراد بك تأريخي** - ثلاثة أجزاء وسط باللغة العثمانية ايضا.
٢٠. شيخ محمد مردوخي الروحاني: **میژووی کرد و کرمان** - بالصورانية.
- ٢١.....: **مشاهیر کرد - جزین** باللغة الفارسية.
- ٢٢.....: **أمراه و خاندان کرد - مجلد کبیر** بالفارسية ايضا.
٢٣. **الدكتور فريج الاوروبي: الاكراد - مجلد کبیر**.
٢٤. بازل نيكيتين: **الاكراد - مجلد کبیر**.
٢٥. مينورسکى الروسي: **الاكراد**.
٢٦. احسان نوري باشا البدليسى: **اصل الاكراد - مجلد وسط**.
٢٧. **الدكتور أ. خالفين: الصراع على كورستان خلال العصر التاسع عشر - مجلد صغير**.
٢٨. ديتيل الروسي: **الاكراد - جزء صغير**.
٢٩. ٦ : **حرکه قوج گيري (تركيا) باللاتينية**.
٣٠. دكتور نوري بيكار: **تاريخ ديرسم**.
٣١. ٦ : **خلق بلا محامي (الاكراد)**.
٣٢. عالم من امراء شيروان (قرب سيرت) - **تاريخ امراء شيروان**.
٣٣. لويس معلوم: **المنجد في الأدب والعلوم**.
٣٤. عبدالرقيب يوسف البوطي: **الدوله الدوستكىه فى كورستان الوسطى - مجلدان**.
٣٥. بلج شيركوه: **القضية الكوردية ماضي الكورد وحاضرهم**.
٣٦. أولياء چلبي: **سياحت نامه - جزان باللغة العثمانية**.
٣٧. جودت بك: **تاريخ جودت - ١٢ جزء يالعثمانيه**.
٣٨. ابوالفداء الايوبي: **المختصر في اخبار البشر - مجلدان**.
٣٩. المستشرقون: **دائرة المعارف الاسلامية - ١٢ جزا**.

٤٠. محمد فريد وجدي بك المصري: دائرة معارف القرن العشرين - ١٠ أجزاء.
٤١. معلم بطرس البيستاني: دائرة المعارف - ١٣ جزا.
٤٢. شرفخان البدلisi الكوردي: شرفنامه - باللغة العربية.
٤٣. احمد بن يوسف القرماني الكوردي: اخبار الدول وآثار الاول على هامش الكامل في التاريخ.
٤٤. ابن الوردي عمر بن مظفر: تتمة المختصر في اخبار البشر - مجلدان.
٤٥. جرجى زيدان البيروتى: تاريخ التمدن الاسلامى - خمسة أجزاء.
٤٦. تاج الدين عبدالوهاب السبكي: طبقات الشافعية الكبرى - عشرة أجزاء.
٤٧. ابن مسكووية: كتاب تجارب الامم - جزأين.
٤٨. الوزير ابو شجاع محمد بن حسين: ذيل التجارب - وهو الجزء الثالث.
٤٩. محمد بن جرير الطبرى: تاريخ الامم والملوك - ١٠ أجزاء.
٥٠. ابن خلدون عبد الرحمن بن محمد: ديوان المبتدع والخبر في اخبار العرب والجم والبربر - ١٢ جزا.
٥١. حياتي أولكى: اسلام تاريخ - بالحروف اللاتينية - مجلد ضخم.
٥٢. محمود الدرة: القضية الكردية - مجلد وسط.
٥٣. عبد الرحمن قاسملو: كورستان والاكراد - عربي - ترجمة ثابت منصور.
٥٤. بووا تومه: لمحة عن الاكراد.
٥٥. المسعودي: مروج الذهب - ٤ أجزاء.
٥٦. ابن العربي غريغوريوس الملطي: تاريخ مختصر الدول.
٥٧. خيرالدين الزركلى: الاعلام - ١٢ جزا.
٥٨. طنطاوي جوهري: تفسير الجواهر - ٢٦ جزا.
٥٩. محمد أمين بن على: سبائك الذهب في انساب العرب.

پاشههند

پیش مصلح پینچی خاتمه
 ناوش در آنینه خضله ویده ۰۰۵
 لورزی قرین خزر کتیبه
 ناوش در آنینه خضله ویده در کتابیق تاریخ اه
 (علاقی کم درستانه)
 هشتاد و سی ششود و هشت سالا درورستانه را کم آلا
 ناموس کریز باقی کالا نه بون قیمت اعاده پینایه
 (علاقی کم درستانه)
 در هوسی پار شاهینون خلد نی تا جو بخته بون
 نزد کمی بورانه بون اور دل تاعده کر لانه
 (علاقی کم درستانه)
 هشتاد و سی هشتاد و سی هشتاد و سی
 هاشم در دل تسلیمانیه
 آفریز در در کم درستانه
 کم درستانه
 تسلیمانیه زیان بسته
 خط آئیت آر عنیت اه
 (علاقی کم درستانه)
 در هزار و بیست و سی ساله را کم نه تندی آله
 چهار هزار و بیست و سی ساله با آله
 اور دل تاعده کر لانه
 (علاقی کم درستانه)

سیمه قصد نهاد زرینه
 آو ترقی قوقی کردیله
 حدشتا پارسی دانزنه
 تقاضای پونه اور کل مرکانه
 ((ولای و هدایت دستانه ای))
 آو ترقی بسطی کرد و دنگانه
 خرو باشیوه رشته های وان
 چو عنتیقا از زنجان
 آو درام خراباچالدرانه
 ((ولای و هدایت دستانه ای))
 چندگاه در پیش یافه کرد
 چندگاه در پیکرسی
 گشتی صینا اخوبی
 آر کرد از طرف کرسی
 قدرتی پائی تختی وانه
 ((ولای و هدایت دستانه ای))

اَوْ بِنْجَتِي شاهِي اِيران
كُوشُر خارزِي مملُّ خان
پارِ چله کِيْ كُفر عالاتِ ران
اَصِنْ نهْ بِنْ نوچالعاَنه
(حَلَانِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه)

اَوْ كَرْ دَسَانَه آخَاكِرِن
عَلَتِي لِشَكْ چِيكِرِن
بَهْ جَاهْ سَالَا وَاحَدَ كَرِن
حَرْ جَاهْ آلمَ كَرْ دَسَانَه فَلا خَان
مَدْ كَفْ عَبْ بَلْ عَجَمَه
واَدْ شَهَانِي كَرْ بِه لِعَه
اس پِيْشَه دَشَهانِ دَنِيادِ وَه
رَوْزَه دُوْ روْنِي بَعْتَرِ دَانَه
(حَلَانِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه)

شِيشَتِارِ شَهَانِي كَسِي
اَوْ طَعْنَه تَرْ بَهْ اَكِرِي
تَقَدْ عَيْقَلْ بَيْنِ سَهِي
اَنْ چِيكِه دَجَهْ شَهَانَه
لَهْ لَاهِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه
(حَلَانِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه)

صَرْ بَرْ نَهْ مَلْ هَاشِيه
بَلْ دُوْ شِيشَ بَعْ دَلْ عَرَه
پارِ دَه اَيلوْكْ تَحَامِيَه
لَوْزَه دَرْ كَه دَه باَذِ زَانَه
حَلَانِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه
كَهْ كِيم بَلْ سِدار وَكِيرْ خَيَه
لَهْ لَاهِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه
پارِ دَه حَصِي اَدرَه دَه هَلَاث
لَكْ حَسَانَه پارِ زَانَه
حَلَانِي وَهَهَ كَرْ دَسَانَه

لَهْ لَاهِي

دویلتو قومی جنیهان
 پیشی چار سال بونه عام
 بیدانابی در نگر جستان
 رئیس علی کر حان
 آنها دستان گو خاکره
 عزای حده کرد سانهای
 روز و دعوا اگر در تمام
 هط اویننه جمی دین حرام
 اخ دین نه طلاق کراسلام
 سیرابک لکتا بانه
 ولای قده کرد سانه
 لازم تقدیم کرد
 شاق بکن او بی صفا
 بد بیت خداوند
 و نقیبیتی یاد برآور
 حلای اقویتی و نزیر
 درن اسلام پارچه
 هد پدر بعده ستر ب مری
 نمری فائی کرد آنده
 اولی قده کرد سانه

السما على شنا هي اين ر
 داشتمني كي بقنا شش كان
 سليم يادون اوردم سلطان
 زيد ناقفي مون كاهه
 (ولاش فده كرمانشاه)
 مقدم
 روس كرماندار او درقه
 هنف بن رستي محمد
 آورچتني بو زير بوزافه
 كشيقي بو تقا ابراهيم
 ولات فده كرمانشاه
 هنه ليلاندر بذلش
 شخصه ناق دراني بوزاره
 آور كر يا جم بگو رئيس
 بهه بيدك شر كفر كر جانه
 كرمانشاه را حلب
 اوردم صبع درستي عرب
 كشيش در كر بلا سبب
 ظاهري كر لاس كرانه

ازى ز تر كمه بيان
 تاري خا كر درگاه خستان
 جاو اكتي درستي تركان
 اف كر خستان امر کاهه
 (لش فده كرمانشاه)
 هر آر بي ز خدا هاتيه
 چاره ساره دانه جم ديه
 كپتو خشماي جيبيه
 قابينا شهه كه اين راهه
 ولات فده كرمانشاه
 قوي تر کا اوردم هبتو
 لانضور جدانه بو
 كرمانشاه بخ پوناقه بو
 بس اشتی بگو آغاوه
 ولات فده كرمانشاه
 قيره بگو ديل آغاوه
 بازچکر اور كرمانشاه
 كفر بيد قند كرمانشاه
 طاهي سين فقر نه
 (ولات فده كرمانشاه)

کاره در ازادگل کوردویین
کوردی در گل کوردویین

فقری بسی همی گفتی
تبغ علیک که درانه
(در لاتی عده کر درستانه الح)

بعا بین نایی هاشمه
که در کروله چیزی به
الارنگی را که دیده
منظقا واه بعطانه

((در لاتی عده کر درستانه الح))

جودی اقیمه فرات
با غوکلا لاتی کر خبات
کورهی ناییں در استاره هلات
(در لاتی عده کر درستانه الح)

جودی جهی با غوکلا
چاو هزار و شصت سالا
لهمیان درانیش آلا
بعد پانی تخت عده کر درانه

((در لاتی عده کر درستانه الح))

دو ساخو مردابیه
شهر آعد قیکن تیبه
ناجو آلا را کریده
(در لاتی عده کر درستانه الح)

يُرْ وَانْ أُوْ لَازْ تُورْ رَابِيَه
جِيْتِيَا آرْ رَاتْ كَرْ بِيَه

ثِ اَرْ طَرْقَمْ وَانْ كَرْ بِيَه
ثَا اَعْبِيَه شَهْ وَانَه

(عَلَائِيْهِ كَرْ سَنَاهَه اَخْ)

سِنْكَالَه لَقْ لَقْ بِهُونْ خَلَانِيْهِ تِيْفُ اَلْ بَرْنْ

تِرْ سُعْ خَفْ قَاعَاطَه نَهْ بَقْنْ پِنْوُرْ اَعْبِيَه صُورَنَه

(عَلَائِيْهِ كَرْ سَنَاهَه اَخْ)

دِرْ جَلَه عَزْ دَه وَانْ جِيَلْ دَهْ لَهَا قَاعِي نَافِيْهِ لِيَكِنْ

ثَارْ بِجِيَنَا كَاشِي لِيَكِنْ اوْ مِرْ جَوْلَاهِه كَرْ دَاهَنَه

(عَلَائِيْهِ كَرْ سَنَاهَه اَخْ)

دِرْ دَاهَا بَاهِيلْ رَاهِكِنْ تَاجِه اَلا بَارِحَه كَرِنْ

لِجَلَه وَانْ اَعْهِ كَرِنْ شَرْ قَرْ كَتْ حَسْتَه كَرْ حَنَه

(عَلَائِيْهِ كَرْ سَنَاهَه اَخْ)

اَفْ بَابِيلْ بَيْنَا بَقْدَه خَلَاصِنِيْه تِرْ كَلْوَرَزْ دَاه

حَذْرَ بَاسِ بَيْنَ هَهَنَه هَهَمَدَه حَدوْدَه اَعْبِيَه بَعْطَاهَه

(عَلَائِيْهِ كَرْ سَنَاهَه اَخْ)

اقردو لتبی فه گوته

ناشی کر دار اکس بیه

((ولاتی عه کر درستانه المخ))

د شمای بعده نیشان
با قوکالی قه بیو اونکر
بختی کرا اه باور کر
حیلو مارو بوزنا و آنکه

((ولاتی عه کر درستانه المخ))

در من هنله که تقدیمه آفس دیش بوسایله
تک کو عرب ناشی ویه کر دیاری نه روانه

((ولاتی عه کر درستانه المخ))

که داشمای خوشی پیشی شو قط لکه گه دریشی
سر بست شو بونا وی پیشی او کر در لادی کر حنه

((ولاتی عه کر درستانه المخ))

آموهار تف کر دین آنها اقم علته که کفنه پارس
جیهان ری عه بپیشاری دانه بس عی تاریخانه

((ولاتی عه کر درستانه المخ))

بَرْ يَا عِيْنِي هَرَازْ سَالَة
لَرْ كِيرَنَه تَرَكَنَ آلا
(عَلَاتِي وَهَكُلْ حَسَانَه الْخ)

لَرْ وَ لَتَاعَدْ بَا چِيْكَنْ
شَهْرِيْ شَقْ بَارْ جَهَنْ
أَوْ دَرْ وَ لَتَاعَه كَرْ جَاهَه
(عَلَاشِي وَهَكُلْ حَسَانَه الْخ)

آشَاكِنْ شَهْرِيْ حَمَلَانْ
لَرْ بَعْ لَشَلَه كَرْ حَرَانْ
كِبْرَ عَلَادَه تَقْ بَرْ حَرَانْ
(عَلَاتِي وَهَكُلْ حَسَانَه الْخ)

ثَامَانْ غَرْ بَعْ شِيمَاهَه
پِيشْتَاقْ قَفَاقَه دَاهَه بَالَه
بَحْرَ خَزَنْ بَغْ حَفَالَه
(عَلَايِ وَهَكُلْ حَسَانَه الْخ)

ثَعَبِيْ حَرِيْ تَابِحَرَ قَرَاهَه
بَنْجَارِيْ بَلَه رَزْ حَرَاه
حَتَّى جَهَنْ حَرَزْ يَا بَصَانَه
(عَلَاتِي وَهَكُلْ حَسَانَه الْخ)

لِقَيْدَى رَأَكَرْنَهُ أَلَا
چِيْبُونْغُورُونْزَا كَرْدَانَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

بَرْ بَاعِيْبِي بَعْنَهَ هَلَاثَ
عِيْدَى بَكَهَ لَتَارِيْخَانَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

كَرْدَانَسَرِي رَأَكَرْنَهَ
بَرْ دَوْلَهَ وَانْ چَلَكِيرِيَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

أَعِيْرَى تَهَرَهَ وَائِكَنْ بَيَانَ
حَمْشَماَنَ يَكَى مِينَاكَرَانَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

رَهْجَرِي بُورِيَهَ وَانْ
فَارِقَيْنَ پَاسِيْنَ تَخْتَيْنَ وَانَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

هَكَارِو اَرِحِيشَيْنَ كَلَوِيَهَ
تَآآقِبَتْ اَدِيْسَهَانَهَ

(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

عَقْ صَدَو شِسْتَوْجَنْ سَالَهَ
عِيْنَ وَخَوْرَنْ جَانَفَ كَالَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

فَارَّ دَوْ لَتَارَنْ حَبَاتَ
اَذَكَرَنْ شِيشَيْنَ عَلَاثَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

پَشْيِ اِسلامَ رَرَدَ لَتَيَهَ
كَرْدَانَسَرِي رَأَكَرْنَهَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

أَعِيْرَى تَهَرَهَ وَائِكَنْ بَيَانَ
حَمْشَماَنَ يَكَى مِينَاكَرَانَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

سَيَصَدَو حَفَى كَلَ حَوَانَ
چَيَكِيرِي نَجَو لَتَاصَرَ وَانَ
(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

قَاعِشَلَو زَاخُرَ كَرْتَيَهَ
خَطَرِي بَنَو لَلَلَّا نِيَهَ

(عِلَّا سِعَهَ كَرْدَسَانَهَ)

ضَرِبَ شَهْ سَارْ حَكَمَ كُرْنَ
لَشْكَرْ وَآلاَجِيَكَرْنَ
سَسْشِيْ بَادْ شَاتْ خَوْرَ كِيرْنَ اوْ دَرْ وَلَدَاعَهَ كَرْ رَانَه
== (ولائي عده مرتانه)

تَارِيخْ چِينا نَاقْ كِيرْ يَه
بَارِيْ دَرْ وَسْتَلْ چِيكَرْ يَه اَورْ عَنْ طَقَاشِرْ وَنَه
== (ولائي عده كرمانه)

سَصَرْ وَبَنْجِيْ خَوْلَه بَيَه
وَهَهَ كَرْ رَانَ دَرْ وَلَه چِيكَرْ يَه
دَرْ وَلَنَا حَسْنَيَه يَه پَازْ خَوْ لَنَابَرْ زَكَانَه

== (ولائي عده دهستانه)

لَصَرَانْ دَه حَكَمَ كُرْنَ حَنَدَه اِيْنَزْ لَلَرْسِ كِيرْنَ
اوْ كَرْ دَهستانَه اَخَاهَه كِيرْنَ حَتَّى اَغْيَثَه هَمَدَانَه

== (ولائي عده كرمانه)

لَيَكُوْرَه بَادِ شَاتِه اَمْ كَرْ دَهستانَه
حَذَرْ يَهْ شَهْ سَارْ دَهْ اوْ دَرْ وَلَدَاعَهَ كَرْ رَانَه
== (ولائي عده كرمانه)

بِعَانْ كَرْدَارِ لَكِرْ سَرِي
 حَلْمَ كَرِنْ كَلَكَهْ تَرِسِي
 خَنْدَبَتِيْنْ جَهَنْ كَيْرِي
 عِنَا اِبِرِ وَأَمِ تَيْدَانَه
 (وَلَاتِي عَهْ كَرْ دَسَانَه)

قَانْ قَرْ بِيَا حَلْمَ كَرِنْ
 دَوْ صَلْ دَوْ بِا زَدَ سَاكَرِنْ
 بِيْتُو جَارْ قَنْ رَكِنْ
 اوْ دَوْ لَيْنِ عَهْ كَرْ دَانَه
 (وَلَاتِي عَهْ كَرْ دَسَانَه)

هَذِيرَوْ سَىْ مَهْ دَهَاتِيَه
 شَيْتُو بِيْنَجَهْ اوْ لِسَنْ وَيَه
 كَرْ دَارِ سَرِيْ رَكِيَه
 خَرْ عَانْ كَرِنْ كَلَكَهْ جَيَا

آفَرْ شَفَاعَهْ كَرْ دَانَه
 (وَلَاتِي عَهْ كَرْ دَسَانَه)
 لَيْ دَى وَانْ كَرِي خَيَاش
 آخَرِ كَرِنْ شَيْبَيْنِ وَلَاتِ
 الَّا زَ تَكِيْ تَيْدَهْ لَهَلَاتِ
 اوْ دَوْ لَيْنَاهَهْ كَرْ دَانَه

بِرْ دَوْ هَتْنِيْ بِيْنِ مَهْ بَيْتَيَه
 كَرْ شَاعِيلَهْ تَرَهْ كَيْتَيَه
 حَرْوَلَهْ سَىْ آيْقَبَيَه
 اَعْدَوْ لَيْنَاهَهْ كَرْ دَانَه

(وَلَاتِي عَهْ كَرْ دَسَانَه)

شَيْتُو حَكَلَ حَفْتَي سَالَه
 رَأْكِرَنَهْ شَرْفَهْ اللَّه
 دَهُو دَهُو پَارِشَتَا بَالَه
 تَرْعَاهِيْنِ بَعْنَاهَهْ

(وَلَاتِي عَهْ كَرْ دَسَانَه)

آغَهَرْ لَيْنِيْ آيْقَبَيَه
 تَارِخَانَلَهْ بَقَرَهْ خَوْيَا

آفَرْ شَفَاعَهْ كَرْ دَانَه

واجهه عورت به چیکری
 تھانی، محل را کری
 سی سال اوی اصر کری
 روشن قنل بق لک دانه
 (ولاتی وده در حسانه)

افجی بخت شاهی ابران
 کوشش قاطی محمد خان
 پاز جدک کفر والا کر دان
 ار ظانی شاهی ایس زانه
 (ولاتی وده در حسانه)

افظور تر رث اگری
 تقل عقل بین سری
 پاز جر ایده تمام بیه
 روز شدر کتی بیه باز زانه (ولاتی وده در حسانه)

(ولاتی وده در حسانه) آون بخشش لا وی کر
 که کیم پیائی ساز عکر خباث
 لیکن خبرین لهر درا
 اخرا کریں شیرین ولاش

پاز رهی اداری صلات بلا عقل بین سرا
 لک دستانا باز زانه نیا فاء کر بق شیطانه
 (ولاتی وده در حسانه)

(پستو در زا و لاتمه کر دستان)

و لاتی قه کر دستانه
جیه عگلدو شیم نه
پیره ک بیع بحد پیرنه

شیری بک زان لمه ر بق
علی کر در خف ر بق
و لاتی قه کر دستانه

جیه عگلدو بیل نه
پسرو ک شیر ب لبدرانه
پیره ک بیع بحد پیرنه

کر دستانه باعه کاتی
صیتو لا لای دلانانی
و لاتی عه کر دستانه اخ

دجله برا بع تعلو هزار اوبون کجور کر دلانه
و لاتی بک دلخ کر نه خیا نه لایه س خوشکو بیر نه

و لاتی عه کر دستانه اخ
آفاجنیه دان کر تیه
اخیاه بق قعم آریه

و لاتی عه کر دستانه اخ
با عه کاتی قه دانیه
کرد پا پیه هن کر تیه

و لاتی عه کر دستانه اخ

اَفَتْ قَرْوِينْ هَاتَه قَفْ قَاسْ سَلَامْ يَكِنْ اَخَالُ اَسِعَاَسْ

اَلَارْنَگِي بَلَانْتَنْ عَبَاسْ اِيشْلَكْ رَاسْ رَجَعْرَدَنْه

حَلَانْيَ عَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

تَقْلَهْ رَابِنْ هَرَنَه حَلَبْ صَوْنْ خِرَكْنْ خَطَاعَرَبْ

اَمْ كَعْشِنَه بَلَاسَبْ هَلِينْ حَيْفَا بَذَانَه

وَلَانْيَ فَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

تَانْلَوْ طَيَا تَقْ بَلَداَكْنْ

عَيْنَا شِيرَا هَونْ خَعْ بَاكِنْ

وَلَانْيَ فَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

دَبِنْ خَصَّيْ طَوَنْلَا كِنْ

كَلَقْ بَجَعْرَه تَقْلَهْ رَاكِرْ

حَلَانْيَ عَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

لَقْ شِنَارِبِنْ بَقْ نَاكِرْ كَعِرَكْ

وَنَالَّسَنْ زَقاَكِلْ بَقْنَه

وَلَانْيَ عَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

كَرْ كَوَكْ بَلَكَه حَتَيْ بَصَرَه

تَشَنْ شَورَه بَعْدَنْ خَوْنَ خَوْه

حَلَانْيَ فَهْ كَرْ حَسَانَه الْحَ

تَقْرَهْ رَابِنْ هَنَه اِبرَاهِيْنْ

اَلَارْنَگِي كَرْ فَانْ

وَلَانْيَ عَهْ كَرْ حَسَانَه

اَوْ كُرْدِي بِلْجِنْتِي پِينْ
 چِلِّيَنْ حَبْفَا كَرْ دَلَّا لَه
 دَلَّا لَتِي وَهَ كَرْ دَسَانَه اَخْ
 اَمِي كَرْ تِي بَعْدَه بِشَرِي
 تَقْدِيَه كَرْ قَلْغِيَنْ
 دَلَّا لَتِي وَهَ كَرْ دَسَانَه اَخْ
 كَرْ مَانْ بِلَرَه حَتِي سِيْفَاسْ
 نَارْ بِيجْ كَرْ يَه بَعْدَه نِيَاشْ
 دَلَّا لَتِي وَهَ كَرْ دَسَانَه اَخْ

اَفَهَ دَلَّا لَتِي پِينْ شِيرِي
 جَاهَا عِينَا فِي قَطْلَدِيَنْ بَحْرَ خَفْ دَوْلَه بِاينَ حَرَانَه
 تَقْدِيَه رَاسْ عِينَا شِيرَا كَرْ كَجَوْ تَقْلِي فِي
 اَوْ نِيمِي زَحَلَكَي رَادَلْ رِعْشَ دَزْ كَتَابَه بِرْ زَانَه
 وَلَاتْ اَذْتَكِنْ هُونَرْ قَلْه
 زَحِيْجَي قَاجِي زَأَقْ عَرَه
 دَلَّا لَتِي وَهَ كَرْ دَسَانَه اَخْ

دَسَانَه لِحَفْ پَا كَرْ تِه حَفْلَه سِيْنُورَه لِرَانَه
 آهُورَه كَا بَا تِحْ حِيَه اَمِي تَاجُه آلا حَانَه
 دَلَّا لَتِي وَهَ كَرْ دَسَانَه اَخْ

بینجی جرگل پینچ سدیه
 ۰۵۴ شستوپیسی صدر بیه
 هش فار تار بخا هجر بک
 هاش در ولتا آیف بیه
 آور در ولتا فک کر حرانه
 (ولای وده کر درستانه)
 هند رئ لفستان دریکن
 بستو در و میز داکن قله
 چاره صدر سلا حکم کر
 عیناینه تار بخا اور حرسی
 درگل پینچ چو شستانه
 (ولاشی وده کر درستانه)
 آور نه تر بونه عرب
 نه بجهو بلکی شفده بع
 آور دیشیش آور شده بع
 عالله در و بعنوا وانه
 (ولاشی وده کر درستانه)

هشتنی و چار سال کردن حرام
 نه پار شاه بوزنه تمام
 پیلا کردن حکم اسلام
 قاهره پایی تختی واله
 (ولانی عده کردستانه الح)

نه و چهارمین بین خدا
 زنار بخاقبی حل
 حلبید بعید پیشدا
 پاد درود آفرید طاله
 (ولانی عده کردستانه الح)

پنجمین سال حکم کردن
 آلا کل لئکر چیکردن
 پسنج خزانه خوارگردن
 او دو لئاقه کردانه
 (ولانی عده کردستانه)

صوراً اور حزر کتبیه
 عاصو باش بعن مغلوبه
 در مشاصل رحیشیه
 رذکه دی آرنس پیجانه
 (ولانی عده کردستانه)

آوری عصی بن درس کری
 فاطمی شفیار چه کری
 آفر منطقه پاچر کری
 رشیعی هم خبیثانه
 (ولانی عده کردستانه)

بدوی تاریخابود رسیده
 تاچ سلطان نزد رحیشیه
 هاش در ولنا آبوبیده
 آم بعن سلطاناً رجیهانه
 (ولانی عده کردستانه)

قدسا خلیل تمیز کری
 آور و بور و می پار چه کری
 پیر قاتا اسلام را کری
 شاه کوت بقد قسمانه
 (للقی عده کردستانه)

جودی جهی باشوكارا
بچاره ضراز رو شهزاده
لەشتیان ٤٦٠

لەعاجمی سکنیه
لەسەر جىداع جودىيە
باڭى وەنۇچىز زەكتىيە
پېشتا جەدرى كەر آقانە
(و لەنى وەتەنەر سانە)
وەنە هەشتىان كەرىي آقا
شىدە را بىن بىكۈزۈغا
جىھان ئىۋەن وەنە بويلاقا
اھم وەنە دەھى شىدە فانە
(و لەنى وەتەنەر سانە)
ناڭىز كەر دا بىرس گەورى
عىرب شۇ ناكاڭىز جەخونلى
او بىجانا ئاقىز كېن جودىي
پەنكەو جەھى قەتكەر دانە
(و لەنى وەتەنەر سانە)

مکلک سالو چندیز نر جان
 حرسی برا تیلهه ژیان
 پاشی گم بجی را بقراپیان
 جو عنطاقاگر جستا نه
 (ولاسی وە کر جستا نه)
 مس عد دکل بید اکر حدا
 ژایمان اوونه بونه جل
 کلک سرونه و اکر پیدا
 لا بین غر کر جستا نه
 (ولاتی وە کر جستا نه)

حکایتی سکنیه
 لیئر جیا می جو وریه
 باشی وە نفع خر زکیه
 پیشتا جو خیه کر افانه
 ((فرلاتی وە کر جستا نه))
 وی هشتیان کرس آغا
 شیدهه ژ بعن بوكوز اقا
 جیهان ژ وی بعریلا خا
 آفر وی جی شیده فانه
 (کلک سرونه و اکر پیدا)

ناقی کر دا آربیه
 شفونا گاٹی چلهوا خندي
 احر جیان اشق کر جو خیه
 ژ بعجهی وە کر دانه
 (ولاتی وە کر جستا نه)

عله کر دا آربیه
 قومی تر کا نورانیه
 بهودو عرب ساقیه
 آفتی خورن نه بیانه
 ((فرلاتی وە کر جستا نه))

سی خلی سناک پشقا هجویه
 قومی تر کا نوهانیه
 غربی آسیار و نشیه
 بیادا او کر درستا نه

پینچی دگل پینچی تک دیه
 ری هجرتی خردا باشیدا
 لورس بجودی خارشیدا
 لخور زستاننا ایسا نه
 (و لاتی وه کم خستانه)

هنده لور زستان ترکرین
 پیشتو دومن ز راکر نه
 چاره حمل سالاحلم کر نه
 دگل پینچی بور شستانه
 (و لاتی وه کم خستانه)

ساقر عان خرد باسی گردن
 حله دلخفر قره کردن
 سوره بازار آفگردن
 ناقی وئی بعکرستانه
 (ولاس عده کم خستانه)

ضیز ذکر اللهم اسألك
 ما در و لبیں بکری خبائی
 ایس باعده بیونه خلاش
 دمه تماین بعوه خلاش
 او در و لشی وه کم خستانه
 (و لاتی وه کم خستانه)

کر درو خوکل گر جان
 هندو بعنان دکل آمان
 ارسن کل اسقا نل بناویان
 ترقه کار بیمین نه
 در لاتی وہ کر دینا نه
 خانچو خوچین دکل اور را
 تون کو موعود دانه بیار
 او تقدیکن زیباقو کار

سر قی تولنی پیانه
 ولا تکاوہ مر درستا نه اخ

پھرو خربج، گل خور جان

جشنو آهل آفریقان
 قانا قوچی اسافی بیان

صینا هائی لئار بخانه

(در لاتی وہ کر دینا نه اخ)
 اس زاریعه سوره رکی
 جس ابیض، اسرار ایضه، امر

اسافی و ارسی گل تولنے
 لای وہ کر دینا نه اخ

عیشو قاما تقبیم کیمه
 امام اسعار السبی کرمه

عینیکن ش فرانا فلوبکی

اسافی و ارسی گل تولنے
 لای وہ کر دینا نه اخ

ناھەرۆك

٧	پیشەکى
٧	ژیاننامەيا هەلبەستقانى ژلاین جقاکىيە
٨	قۇناغىيەن فەقىياتيا هەلبەستقانى
٩	هەلبەستقان و وەرگەرتنا ئىجازا مەلاتىيە
٩	قۇناغىيەن مەلاتىيَا هەلبەستقانى
١٠	نىشىسىن و بەرھەمىيەن هەلبەستقانى
١١	چەند تىبىننېيىن گۈزگە ل سەر ئەقى بەرھەمى
١٥	مېزۇوا كورد و كوردىستان
١٧	گۆتنا سەبەبى چىكىرنا قىن تارىخى
١٩	پەسنى كوردىستان
٢١	خەرىطا حودوودى كوردىستانى
٢٦	دلىزى ل سەر كوردىستان
٢٧	گازى ل كوردان ژىۋ ئازادىيا كوردىستان
٢٩	تىيىكىشەدانا تارىخا ئەصلەن كوردا
٣٥	تىيىكىشەدانا يا راست و دروست ژىۋ ئەصلەن كوردا
٣٨	تىيىكىشەدانا دەولەتىن كوردا يىين ژ بهريما مىلادا عيسا ھاتىن ئەو دەهن
٤٢	تىيىكىشەدانا تارىخا دەولەتا مەديا ئەو دەولەتا كوردايە
٤٤	گۆتنا حودوودى دەولەتا مەديا
٤٦	تىيىكىشەدانا دۆز و خەباتا وەلاتىن مە كوردىستان
٥٠	تىيىكىشەدانا تارىخا جەزنا نەورۆزا كورد و فورس
٥٢	تىيىكىشەدانا دەولەتىن كوردا يىين ھاتىن پشتى ئىسلامى (ئەو نەھن)

.....	دەولەتا کوردى يا مەروانى يان دۆستكى	٥٣
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا دەولەتا کوردى يا حەسنهوھىه(يان بەرزىكان)	٥٥
.....	تىيىكىھەدانا تارىخا دەولەتا لۆرى مەزن يا کوردى	٥٦
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا دەولەتا شەدادى يا کوردى	٥٨
.....	تىيىكىھەدانا تارىخا دەولەتا کوردى يا لۆرى بچووك	٦٠
.....	تىيىكىھەدانا دەولەتىن ئەيوبىيا يىن کوردى و تارىخا وا	٦٢
.....	تىيىكىھەدانا يا دەۋى ئە دەولەتىن ئەيوبىيان	٦٥
.....	تىيىكىھەدانا تارىخا دەولەتا سىئى ئە دەولەتىن ئەيوبىيان ئەمۇين کوردى	٦٦
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا كۆمارا کوردى يا مەبابادى	٦٩
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا شۇرۇشا كوردىستانى عىراقنى ب سەرۋەكتاپىا مەلا مستەفا بازازانى.	٧١
.....	شىرەت و نەصىحەت ژبۇ جەحشان	٧٤
.....	نىشانىكىرنا رېدا دورۇست بۇونا دەولەتىن مۇسلمانما	٧٦
.....	دان ھەقا دەولەتىن کوردا يىن پشتى ئىسلامى دەركەتىن (ئەو نەھن)	٨٠
.....	دان ھەقا تەمامى دەولەتىن کوردا يىن دەركەتىن ژىرييا ئىسلامى و پشتى وى	٨١
.....	تىيىكىھەدانا قىسىمى كورداقە جەنگى ھەرىيەكى ژ و ئەو چارن	٨٢
.....	تىيىكىھەدانا هەزمارا کوردى دونىيابىن	٨٤
.....	تىيىكىھەدانا عىرقىن و رەھى تەمامى ئىنسانا ئەو سىئىنە	٨٥
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا كەتنا كوردىستانا تۈركىيە د دەستىن ترکا دا و شەرى	
.....	چالدىرانى (د مەننطىقا وانچ دە)	٨٧
.....	تىيىكىھەدانا مىزۇوا جەنگا جىهانى و حەقى كوردا د سۆزا (شەورى و لۆزانىيە)	٩٤
.....	تىيىكىھەدانا ظولۇما ترکا كىرى ل كوردا	٩٨

- پارتیا دیمکراگیا کوردستانا عیراقی ب سه‌رۆکاتیا مهلا مصطفه‌فا بارزانی د
سala ١٩٤٦ ههیقا ته‌باخن - شازده‌هی (١٦) ویده ل به‌غداین د خانی ین
- ١٠١..... سه‌عید فه‌هیم حومیزی‌دہ
- ١٠٥..... به‌سنن کتیّبی و مؤلفن وی ژلاین عاله‌مه‌کیّفه
- ١٠٩..... لیستا زیده‌ران
- ١١٥..... پاشبه‌ند

کوردستانی کورد کا کردو فہینوک

© ماهنی چاپی یعنی پاراستیه بتو
سنه تمری زاخو بتو فہمکولینین کوردی
Zakho Centre for Kurdish Studies
سنه تمری زاخو بتو فہمکولینین کوردی

zcks@uoz.edu.krd +964(0)751 536 1550
Iraq- Kurdistan region, Zakho- University of zakho

ISBN 978-9-92-291696-5

9 789922 916965 >